

Illustrer : periodiek voor de alumni van de Universiteit Utrecht

<https://hdl.handle.net/1874/404235>

illustrer 6

Surfen

op internet.

Van wie is de wetenschap?

De opinie van hoogleraar Grosheide.

4

Frits van Oostrom

Auteur van Maerlant's wereld.

Te gast op Universiteitsdag.

5

Ex-acht

De wonderbaarlijke deling van de Ulysses, ex-acht van Orca.

7

Het ei

Het ei multidisciplinair tegen het licht gehouden.

De filosoof vraagt naar de oorsprong. De wiskundige naar de krommingsas.

De bioloog

sleutelt aan de eicel.

10-11

Micha de Winter

De school moet een proeftuin zijn.

13

'Ook aantrekkelijk voor afgestudeerden' Utrechtse hoogleraren willen academische club

De Utrechtse universiteit streeft naar een facultaire club, een 'interessante ontmoetingsplaats' in de binnenstad waar wetenschappers in gepaste academische sferen met elkaar kunnen borrelen en dineren. Uit een enquête blijkt dat bijna 700 van de 2800 leden van het wetenschappelijke staf het idee toejuichen. Initiatiefnemer prof. Soons noemt de optie ook voor afgestudeerden 'zeer aantrekkelijk'.

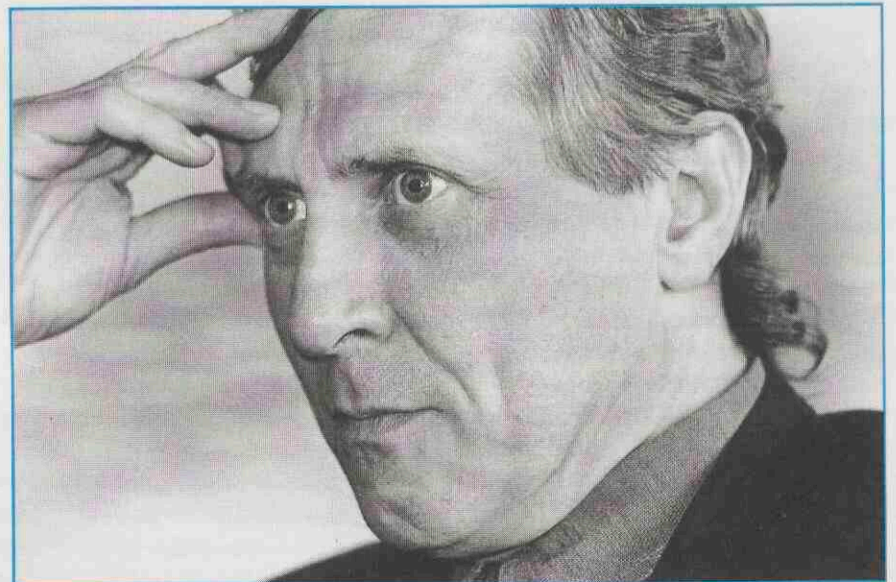
De plannen voor een eigen 'club' zijn geïnspireerd door het voorbeeld van soortgelijke clubs aan de Angelsaksische universiteiten. Daar kunnen medewerkers en alumni ongestoord met elkaar lunchen, borrelen en dineren. Ook is er vaak gelegenheid voor het houden van kleine vergaderingen. In Nederland kent alleen Amsterdam een academische club. Die werd in 1995 opgericht en telt nu ongeveer duizend leden. Volgens initiatiefnemer prof. mr. A. Soons, decaan van de Utrechtse faculteit Rechten, is het grootste voordeel van een faculty-club dat de leden er makkelijk in contact kunnen komen met collega's. "Je kunt uitstekend terecht in bestaande horeca-gelegenheden. Maar het aantrekkelijke van een eigen 'club' is dat je daar toch makkelijker collega's uit andere faculteiten kunt ontmoeten. Ook voor buitenlandse gasten kan dat interessant zijn. In onze ogen kan een eigen club het idee versterken dat je als medewerker of afgestudeerde deel uitmaakt van een universitaire gemeenschap. Dat idee leeft nu toch eigenlijk

nauwelijks. Voor alumni uit Utrecht en omstreken kan het initiatief een aantrekkelijke manier zijn om contact met de universiteit te houden." De initiatiefnemers – naast Soons de hoogleraren Van Hooff (biologie), Sancisi (letteren) en Erkelens (geneeskunde) – stuurden eind januari een vragenlijst aan het wetenschappelijke personeel. De kleine zeventienhonderd wetenschappers die de enquête invulden, staan vrijwel zonder uitzondering positief tegenover de plannen. Vierhonderd overwegen nu al om lid te worden. Eenderde van de inzenders heeft geen behoefte aan leden van het niet-wetenschappelijk personeel; aio's, beurspromovendi en alumni zijn voor de helft van de inzenders welkom als lid. Over de opzet van de club, waarvoor een contributie van minimaal 150 gulden moet worden betaald, bestaan nog geen vastomlijnde plannen. In Amsterdam is gekozen voor een universitaire ruimte in het hartje van de stad, waar de catering wordt verzorgd door hotel l'Europe. In de Utrechtse vragen-

lijst werd de mogelijkheid van een locatie in De Uithof opgehouden, maar medewerkers uit de binnenstadfaculteiten Letteren en Rechten lieten weten daar niets voor te voelen. De commissie Soons stelt voor om

een ruimte in een van de universitaire panden in het centrum te verbouwen tot faculty club. Als het college van bestuur akkoord gaat, zal de club medio 1998 de deuren openen. (EH)

Eredoctoraat Peter Greenaway

De bekende filmmaker Peter Greenaway ('Prospero's Books') krijgt tijdens de viering van de dies natalis op 26 maart het eredoctoraat uitgereikt van de Universiteit Utrecht. Andere eredoctores zijn psychologe Susan Folkman en farmaco-epidemioloog John Urquhart. Zie pagina 8.

Te Deum

"Van kroegtijger tot bisschop. Onder die titel heb ik ooit een lezing voor studenten gehouden", zegt de monseigneur. Ooit was de jonge Roland Bär kroegcommissaris van het Utrechts studentencorps. Nu is hij een gevallen bisschop. Als eenvoudige monnik woont hij in het klooster van Chevotogne, ergens in het boerenland tussen Dinant en Luxemburg. We spraken met elkaar over de verhouding tussen geloof en wetenschap. Toen ik zelf studeerde, rond 1980, werd religie beschouwd als een relict uit vervlogen tijden. Wie als academicus een beetje mee wilde tellen, had afgerekend met het geloof van zijn ouders. Maar sinds kort gonst het weer van de religiositeit in kranten en tijdschriften. Godsdienst lijkt onze tijd te passen als een handschoen. Met een shot Godvriendelijkheid kan het allerwegen gesignaleerde moreel verval worden aangepakt. Religie disciplineerde de mens: God was een alwetende wijkagent, die in het hiernamaals zijn bonnetjes uitschreef. Bovendien bood God troost. Tegenslag was te wijten aan de mysterieuze wegen van de Schepper. Als het mysterie wegvault, wordt het leven onbarmhartig. Lijden is zinloos, of nog erger: onze eigen stomme schuld.

Uiteraard valt tegen te werpen dat zulke gedachten zijn gebaseerd op een geïdealiseerde versie van het geloof. Maar belangrijker lijkt mij de vraag of we nog wel kunnen geloven in een almachtige Schepper die onze levensloop uitspelt. Ik vroeg de oude bisschop of hij zelf nog wel in zo'n God geloofde. Naar eigen bezwering was hij immers volkomen ten onrechte van zijn bisschoppelijke zetel verjaagd. Hij vertrouwde erop dat God er de beste bedoelingen mee heeft gehad, antwoordde hij. Pas achteraf, misschien pas in de hemel, zou het Goddelijk plan hem duidelijk worden. Toen ik dat hoorde, wist ik het zeker. Hoeveel interessants er ook in religie moge steken, ik blijf met een probleem zitten. Ik geloof niet. En ik geloof al evenmin dat het nieuwe reli-golfje zal uitgroeien tot een brede volksbeweging. Daarvoor zijn we te veel aangeraakt door de wetenschap. De theoloog en natuurkundige Willem Drees noemde God ooit 'niet meer dan een hypothese'. Dat lijkt me nog steeds een adequate omschrijving voor het wijd verbreide geloof dat er 'iets' is. Voor Drees zelf was het genoeg, zei hij. Of de kerken vol zullen stromen met mensen die het Te Deum Laudamus aanheffen voor 'niet meer dan een hypothese'?

Peter Giesen,
redacteur De
Volkskrant

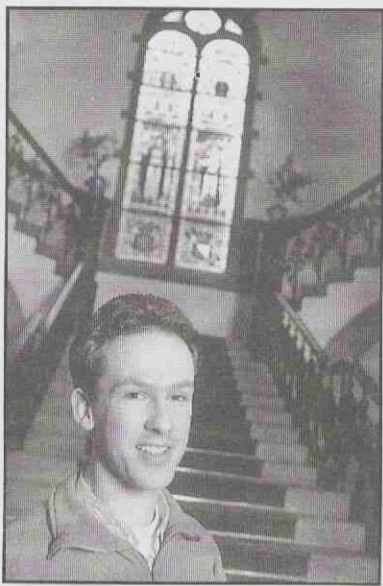

Op gesprek bij Hoogovens

De sprong

Net afgestudeerd. Wat nu?

Naam: Marc Pröpper (24)
Opleiding: Natuurkunde
Afgestudeerd: 20 januari 1997
Toekomst: Een combinatie van
research en commercie

Binnen zijn faculteit heeft Marc Pröpper nooit veel sociale contacten gehad. Hij zocht zijn vrienden liever bij de studentenvereniging. Natuurkundigen zijn vaak behoorlijk vak-idioot. Zelf houdt hij liever 'een open blik' voor wat er in de wereld gebeurt.

Eigenlijk had Marc het voornemen na zijn buluitreiking af te reizen naar Amerika, om in New Orleans en Memphis op zoek te gaan naar de roots van blueslegenden als Muddy Waters en John Lee Hooker. Helaas zag zijn reisgenoot en 'bluesbrother' van de trip af. Nu wil hij de uitzendbureau's langs voor tijdelijk werk. Het liefst parttime; er moet ook gesolliciteerd worden. Vrienden hebben hem aangeraden aio te worden. Maar de gedachte om vier jaar aan een project vast te zitten, schrikt hem af. Fundamenteel onderzoek moet zeker gedaan worden, maar zelf heeft hij er weinig trek in. Hij wil het bedrijfsleven in. Daar wordt een experiment afgeknapt wanneer het nergens toe leidt. Bovendien is hij een sociaal mens. Het liefst werkt hij in een team. Marc is zelfbewust en overtuigd van zijn kwaliteiten. Dat is wel eens anders geweest. In het eerste jaar van zijn studie was hij erg onzeker over zijn studiekeuze. Het verenigingsleven bij Unitas slokte veel energie op.

Bovendien ging het 'voor het eerst op jezelf' ook niet altijd van een leien dakje. Het gevoel achter de feiten aan te lopen overheerste. Even volgde hij de colleges en practica van medische biologie. Dat was niets voor hem. In die studie moest hij zich door grote hoeveelheden lesstof worstelen, terwijl zijn belangstelling ligt in het oplossen van problemen. Die mislukking sterkte wel zijn keuze voor de fysica. De eerste sollicitatiebrief is naar Hoogovens verstuurd. Tijdens zijn afstudeeronderzoek aan de universiteit bekeek hij het nitreren van ijzer. In IJmuiden hebben ze wel interesse in die specifieke kennis. Binnenkort mag hij op gesprek komen. Hopelijk wordt het wat. Op de researchafdelingen van grote bedrijven zoals Philips, Akzo en Shell vliegen natuurkundigen er op dit moment bij bosjes uit. De telecommunicatie ziet hij ook wel zitten. Dat is een enorme groeiemarkt. Over tien jaar wil hij onderzoeker zijn, maar dan wel met beleidsmatige taken. Een combinatie van research en commerciële of organisatorische aspecten zou ideaal zijn. Dan hebben misschien ook de economievakken die hij aan de Rotterdamse universiteit volgde hun nut. Binnen drie maanden hoopt hij aan de slag te gaan. Moet kunnen, veel van zijn vrienden is het tenslotte ook gelukt snel een leuke baan te vinden. (XB)

Illustrerzijde

Citaten uit de krant

Historica G. Mak,

in Trouw:

"Iedereen denkt dat er gewoon twee biologische geslachten bestaan. Maar zo simpel ligt het niet. Het is maar de vraag wat een man is en wat een vrouw. Kijk je naar de innerlijke identiteit, de hormoonspiegel, de organen in het lichaam of die daar buiten? Feit is, dat wanneer je tussen de stereotypen van de geslachten in gaat zitten, er nog altijd spottend over wordt gedaan."

Theoretisch fysicus prof. dr. G. 't Hooft,

in NRC Handelsblad:

"Gelukkig zitten wij deeltjesfysici in de bevoorrechte positie dat ook de slimste collega's weleens hun nek uitsteken en onderuit gaan. Het aardige is dat fouten vrij snel worden ontdekt, zichzelf elimineren en geen schade achterlaten. Wel zie je een toenemende agressie. Er zijn er die hun vondsten nogal aandikken, vonden die na een paar weken totaal vergeten zijn. Vooral in de snarentheorie, die deeltjes als elastische touwtjes opvat en waar met 26 dimensies wordt gewerkt, hebben sommigen er een handje van gedachtenspinsels de wereld in te sturen waarvan totaal onduidelijk is wat hun binding is met de realiteit."

Dr. J. Ravensbergen, docent anatomie,

in Algemeen Dagblad:

"Anatomie is geen specialisme, zoals de pathologie. Die is erop gericht bij de doodsoorzaak eventuele afwijkingen vast te stellen voor medische of juridische doeleinden. Wij proberen een beter inzicht in de normale bouw en functie van het menselijk lichaam te verkrijgen. Ons vak is ook meer een ambacht dat je volgens het model van meester-gezel in de praktijk leert en perfectioneert."

Drs. J. Veldhuis, voorzitter college van bestuur van de Universiteit Utrecht,

in het Utrechts Nieuwsblad:
"VSNU-voorzitter Meijerink benadrukt terecht dat een universiteit zelfstandig moet kunnen opereren. Om het debat wat aan te scherpen, gebruik ik net als hij ook graag een beetje peper. Laat ik als 'overheidsridder', zoals ik in eigen kring ook bekend sta, dan maar meteen zeggen dat de universiteit altijd een publieke instelling moet blijven. Wij hebben simpelweg een taak naar de samenleving te vervullen en dat kan het beste als de universiteit is ingebed in de publieke sector. Concreet bedoel ik daarmee dat de rijksoverheid de grootste financier van de universiteiten moet blijven. Van de drie geldgevers (overheid, studenten en bedrijfsleven) is de overheid de belangrijkste. Ze geeft ongeveer 70 tot 80 procent van de totale geldstroom."

Drs. G.H. Okma, beleidsadviseur van minister Borst,

in NRC Handelsblad:

"Discussies in de gezondheidszorg gaan nu veel te vaak over geld. Neem het probleem van de wachtlijsten in de gezondheidszorg. Niemand weet eigenlijk wat de werkelijke problemen zijn, maar de politiek laat zich opjagen door de ongeduldige samenleving en de Tweede Kamer. Die zeggen dan: 'het wordt nou wel heel erg, minister wat doet u eraan?'. Die discussie wordt in het emotionele getrokken en gaat vervolgens over geld. Tien, vijftig, honderd miljoen gulden. Het maakt eigenlijk niet uit. Het zijn symbolische bedragen. De werkelijke discussie wordt niet gevoerd en de problemen blijven liggen."

Prof. dr. H. Adriaansens, lid WWR en hoogleraar sociale wetenschappen,

in De Volkskrant:

"Vroeger was sociale herkomst het belangrijkste criterium op de maatschappelijke ladder. Dat is vervangen door intellectuele competentie, het onderwijs dat je hebt gevolgd. Maar helaas zijn we die intellectuele vaardigheden gelijk gaan stellen aan sociale waardigheid. Dat breekt ons nu op, zowel aan de bovenkant als aan de onderkant. Als je intellect en sociale waardigheid gelijk stelt, kun je niet veel meer dan een beetje lauw loene doen met toptalent. Want als je toptalent de ruimte geeft, is dat zelig voor de mensen die buiten de boot vallen."

Nieuwe bibliotheek in Uithof

Als alles volgens plan verloopt kan op 1 januari van het jaar 2000 de nieuwe bibliotheek van de Universiteit Utrecht in gebruik worden genomen. Het complex zal verrijzen in De Uithof en krijgt zeven leeszaal met een kleine vijfhonderd studieplaatsen. De totale kosten worden geraamd op 85 miljoen gulden. Uit een voorstel dat het college van bestuur naar de universiteitsraad heeft gestuurd blijkt dat een nieuwe bibliotheek in De Uithof hard nodig is. Niet alleen moet het huidige 'noodpaviljoen' aan de Wittevrouwenstraat binnen afzienbare tijd worden afgebroken, bovendien is zowel het complex aan de Wittevrouwenstraat als de opslagruimte aan de Plompetorengracht brandgevaarlijk. De depots in de kelders van het W.C. van Unnikgebouw (het voormalige Transitorium 2) worden permanent bedreigd door schimmels. In het

programma van eisen wordt zowel de centrale bibliotheek aan de Wittevrouwenstraat als de bibliotheek in het W.C. van Unnikgebouw opgenomen in het nieuwe bibliotheekgebouw. Ook de kaartencollectie van Ruimtelijke Wetenschappen krijgt er onderdak. De opslagruimte in de kelder van het W.C. van Unnikgebouw krijgt een forse opknapbeurt. In het nieuwe gebouw wordt ongeveer 15.000 strekkende meter materiaal opgesteld. Volgens de plannen krijgt de bibliotheek een algemene leeszaal, een tijdschriftenzaal, een zaal voor bijzondere collecties en vier vakleeszalen voor de collecties van Theologie, Wijsbegeerte, Ruimtelijke en Sociale Wetenschappen. Naast de leeszaal krijgt de bibliotheek ook een aula die kan worden gebruikt voor exposities en ontvangsten. De nieuwe bibliotheek moet zowel op de

begane grond als op de eerste verdieping een uitnodigende entree krijgen. De hoofdingang bevindt zich op de eerste verdieping op het punt waar de brug tussen het W.C. van Unnikgebouw en Centrumgebouw Zuid een rechte hoek maakt. Het gedeelte van de loopbrug waar zich nu nog de balie van de bibliotheek van het W.C. van Unnikgebouw bevindt, zal worden herschapen in een openbare ruimte met een koffiehok. De rest van de brug wordt verbreed.

In totaal zal de nieuwbouw van de bibliotheek ongeveer 85 miljoen gulden gaan kosten. Volgens de plannen moet het complex een duidelijke uitstraling krijgen en internationaal als voorbeeld gaan dienen van 'een goede universiteitsbibliotheek in het begin van het derde millennium'. De architect is nog niet bekend, maar de werving is wel gestart. (EH)

Meeste promoties bij scheikunde

Met de begeleiding van zeven promoties eindigde prof. dr. ir. J.W. Geus op de eerste plaats van het Utrechtse promotieklassement van 1996. De hoogleraar anorganische chemie wordt op de voet gevolgd door prof. dr. P.A. Burrough (ruimtelijke wetenschappen) en prof. dr. G. van Koten (scheikunde) met elk zes promoties. Prof. dr. J.H. Beijnen (farmacie), prof. dr. ir. P.J.H. Bultjes (natuur- en sterrenkunde), prof. dr. W.H. Gispen (geneeskunde), prof. dr. B. de Kruyff (scheikunde), prof. dr. W. Seinen (biologie/diergeneeskunde), prof. dr. J. Verhoef (geneeskunde) en prof. dr. J.F.G. Vliegthart (scheikunde) waren elk goed voor vijf promoties. Het Utrechts Universiteitsblad stelt het overzicht van Utrechtse promoties elk jaar samen. Over een reeks van jaren voert de bioloog prof. dr. S.W. de Laat de lijst aan met 37 promoties sinds 1992. Hij wordt gevolgd door Seinen met 33 en Gispen met 30 promoties.

Docent van het jaar

Tijdens de jaarlijkse conferentie 'Het Onderwijs Meester' op 9 januari is wiskundige dr. J.P. Hogendijk uitgeroepen tot Docent van het Jaar 1996-1997 van de Universiteit Utrecht. Dat gebeurde op voordracht van de studievereniging A-Eskwadraat van de faculteit Wiskunde en Informatica. De studenten omschrijven Hogendijks manier van lesgeven als een 'samenwerking waarin docent en student samen op ontdekkings-tocht gaan'. Zijn colleges – waarin knippen en plakken geen unicum zijn – besteden veel aandacht aan de maatschappelijke, culturele en historische context van de wiskunde. De docentenprijs bestaat uit een bronzen ganzenveer en een reisbeurs van 7500 gulden.

'Greening the curriculum'

Nog dit kalenderjaar wordt het startsein gegeven voor een proefproject onder het motto 'greening the curriculum'. In het kader van dat project zal in de deelnemende faculteiten van de Universiteit Utrecht worden gestreefd naar systematische aandacht voor duurzame ontwikkeling in het onderwijs. Die mededeling deed rector-magnificus Van Ginkel in februari in de onderwijscommissie van de universiteitsraad. De toezegging kwam aan het eind van een discussie over een notitie van studentenfractie PSO over duurzame ontwikkeling in het onderwijs. Volgens de progressieve studenten komen veel studenten tijdens hun studie niet of nauwelijks in aanraking met het begrip duurzame ontwikkeling.

Overzicht resistente aidsvirussen

Aidsonderzoekers van de Universiteit Utrecht en het Academisch Ziekenhuis Utrecht (AZU) gaan de verspreiding van resistente aidsvirussen in kaart brengen. Utrecht zal daarbij in Europa een coördinerende rol spelen en samenwerken met de gerenommeerde Amerikaanse Centers for Disease Control (CDC). De laatsten nemen het Amerikaanse verspreidingsgebied voor hun rekening. Een groot aantal aidspatiënten is de afgelopen vijf jaar met een reeks van geneesmiddelen behandeld en aidsonderzoekers verwachten dat er op den duur virussen zullen ontstaan die daar resistent tegen zijn. Dat geldt ook voor de medicijnen die sinds kort gebruikt worden in de succesvolle zogeheten combinatietherapie. De Utrechtse onderzoeksleider dr. Charles Boucher waarschuwt dan ook voor optimisme over die recente vooruitgang. Als er resistente aidsvirussen ontstaan kan de therapie op den duur minder effectief worden.

Promoveren loont bij zoeken naar werk

Promoveren loont. Voormalige assistenten- of onderzoekers-in-opleiding zijn minder vaak werkloos dan degenen die met alleen een doctoraal diploma op zak werk gaan zoeken. Ook verdienen zij meer. Wel hebben zij vaker een tijdelijke baan.

Dat blijkt uit onderzoek dat het Nijmeegse instituut IOWO heeft verricht in opdracht van minister Ritzen. Het IOWO enquêteerde 2700 doctores en 1300 doctorandi die tussen 1990 en 1994 van de universiteit kwamen. Van de ondervraagde aio's en oio's is respectievelijk negen en twaalf procent werkloos,

tegen veertien procent van de niet-gepromoveerden. Toch hebben de aio's en oio's ook nogal eens last van hun promotie, met name van het imago dat zij daardoor te veel specialist zijn geworden. Aio's verdienen 900 gulden, oio's 600 meer dan academici zonder doctoraal. Het meest verdienen gepromoveerden die buiten het onderzoek werk hebben gevonden.

Voormalige aio's en oio's hebben meer dan andere academici het gevoel dat hun nieuwe baan aansluit bij hun opleidingsniveau. Daar staat tegenover dat niet-gepromoveer-

den vaker een vaste baan hebben. Van de ondervraagde aio's heeft minder dan de helft dat, van de oio's zelfs maar een derde, tegen tweederde van de doctorandi. Vooral dit laatste is volgens de onderzoekers een reden tot zorg. Dankzij het aio-stelsel zijn academici die tot een 'verloren generatie' dreigden te gaan behoren nog goed terechtgekomen. Maar het gevaar is niet geweken; niet alleen omdat veel doctores nu slechts tijdelijk werk hebben, maar ook omdat er nieuwe generaties jonge gepromoveerden in aantocht zijn. (HO/HOP)

Frits van Oostrom op Universiteitsdag

'Mærlants reputatie is ronduit slecht'

"Om de één of andere reden vinden zelfs de meest verstokte wetenschappers het een hele eer om bij Sonja Barend te zitten. Dat is mij nu al drie keer overkomen, dus ik ben een ontzettende blitskikker." Maar Frits van Oostrom weet ook wel dat de inhoud van een boek belangrijker is dan de publicitaire kermis er omheen. "En over die inhoud ken ik geen valse bescheidenheid: het is een dik en goed boek." Hij heeft het over 'Mærlants Wereld', waarmee Van Oostrom in oktober '96 de AKO-literatuurprijs won.

ARMAND HEIJNEN

"Ik heb wel eens last van die publiciteit", vertelt Van Oostrom. "Ik voel me soms een soort curiosum. Gaan er opeens roddels over mijn persoon rond, die kant noch wal raken. Dan denk ik maar aan die hoge bomen."

Aan belangstelling van de media heeft het Van Oostrom niet ontbroken; zijn eigenlijke werk – een professoraat in Leiden in de Nederlandse letterkunde tot de Romantiek – is er het afgelopen jaar wel eens bij ingeschoten. Hij werd belaagd door journalisten of moest optreden voor literaire genootschapsjes in obscure uithoeken van het land. "Ik heb 45 lezingen gehouden. Het was heel leerzaam om te ontdekken dat er zo'n enorme culturele belangstelling bestaat. In Zoersel – ik heb eerst nog op de kaart moeten kijken waar het überhaupt ligt – trof ik een zaal aan met 250 gretige bezoekers. Zo'n lezing heeft voor die mensen geen praktisch nut, want wat schiet je er nou mee op om veel over Jacob van Mærlant te weten? Maar kennelijk hebben ze er plezier in. Ik ben wél blij dat er op de Universiteitsdag in Utrecht voor een andere formule gekozen is. Ik word dan geïnterviewd door Paul Schnabel; ik heb geen idee wat hij gaat vragen."

Hellehonden

Van Oostrom is uitgegroeid tot een 'bekende alumnus' van de Utrechtse universiteit. "Niet om te slijmen, maar het is nu nog aan mijn werk te zien dat ik in Utrecht gestudeerd heb. Ik voel me héél sterk een leerling van Wim Gerritsen. Meer nog dan de studie als zodanig heeft mijn student-assistentchap bij hem mij gevormd. Ook al was het werk dat Gerritsen me opdroeg niet altijd even verheffend. Zo heb ik toen leren typen. Ter voorbereiding van de werkgroepen moesten studenten papers schrijven, die ze

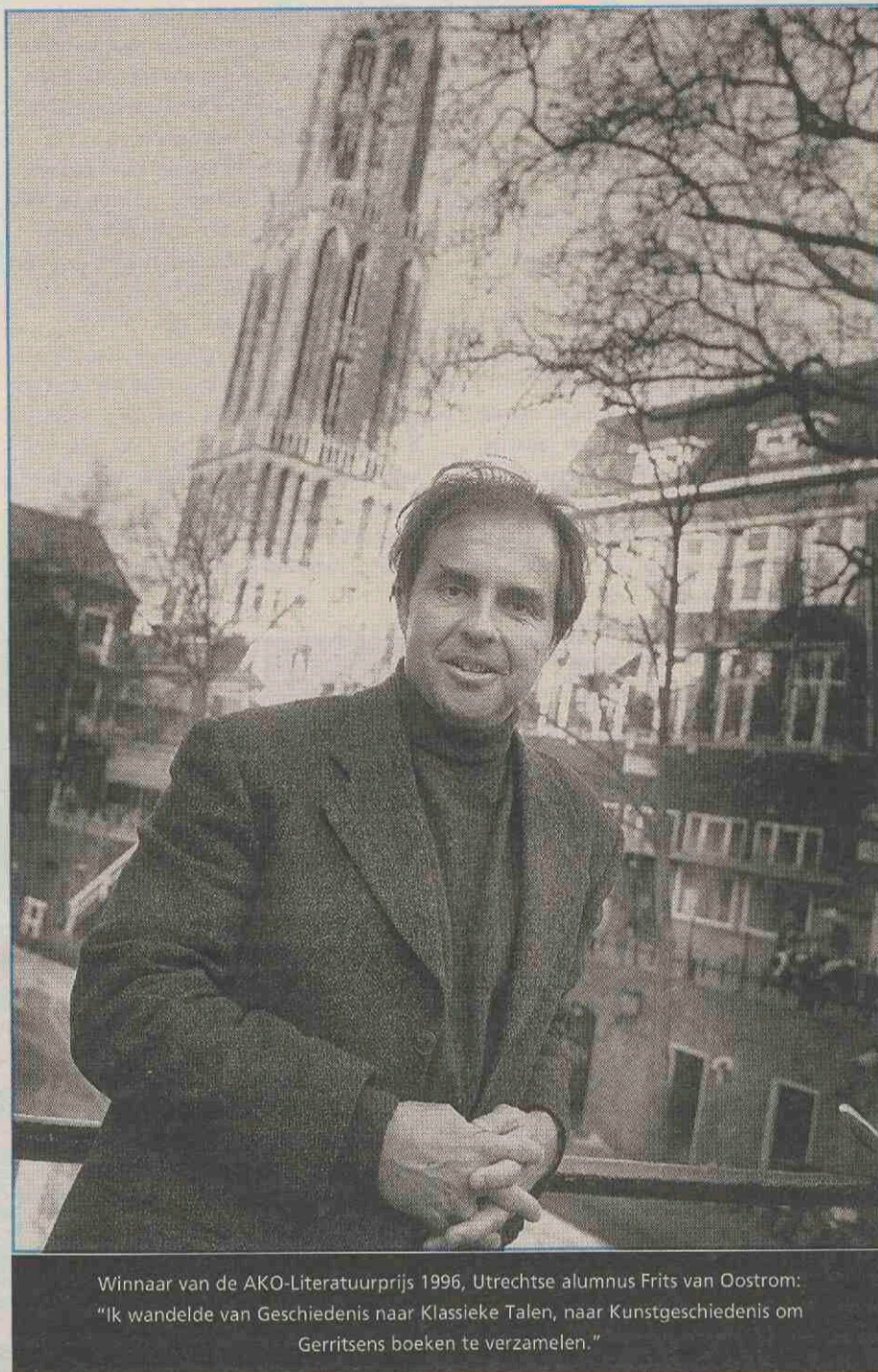
elk op hun eigen wijze inleverden. Gerritsen vond dat die er allemaal hetzelfde uit moesten zien, dus liet hij mij die hele riedel overtypen op stencils. Dat heeft me uren werk gekost, maar ook een enorme typevlugheid met twee vingers opgeleverd."

"Daarnaast moest ik boeken voor hem ophalen. Je had toen nog, zoals dat sjiek heet, een decentrale bibliotheekorganisatie; elk instituut had zijn eigen bibliotheek. Dus wandelde ik van Geschiedenis naar Klassieke Talen naar Kunstgeschiedenis om Gerritsen's boeken te verzamelen. Daar heb ik veel van geleerd. Er zijn heel wat boeken door mijn handen gegaan, en dat heeft zijn sporen nagelaten. Als je de bibliografie achter in Mærlants Wereld bekijkt, zie je een veelheid aan vakgebieden. En ik hield er sociale vaardigheden aan over, want aan de poorten van sommige van die instituutbibliotheekjes stonden ware hellehonden te waken."

Gerritsen was de eerste hoogleraar met als specifieke leeropdracht Middeleeuwse Nederlandse letterkunde. In die hoedanigheid heeft hij 'school' gemaakt in Utrecht, met veel promovendi die later op belangrijke posten terechtkwamen en met een geheel eigen benadering van de literatuur. "Hij bestudeerde de literatuur vooral als een op zichzelf staand verschijnsel, met extra aandacht voor de banden met de buitenlandse literaire tradities van die dagen. Mijn proefschrift over 'Lantsloot vander Haghedochte' past sterk in die aanpak, omdat ik erin ter sprake bracht in hoeverre dit boek een bewerking was van een tekst van 'Lancelot en prose'. Met die aanpak heb ik mijn voordeel gedaan, maar eenmaal in Leiden ben ik toch een eigen school begonnen, meer historiserend, dus met meer aandacht voor de historische context waarin een literair werk tot stand is gekomen."

Moraal

Een product van die wetenschappelijke aanpak ligt nu te koop in de boekhandel, gaat in een gigantische oplage van 35.000 exemplaren over de toonbank en wint geen wetenschappelijke maar een literaire prijs. "Ik geloof heel erg in een combinatie van specialisme en generalisme", verklaart Van Oostrom die verwarrende ontwikkeling. "In de ogen van de leek houd ik me met een vrij specialistisch onderwerp bezig: de Middelnederlandse letterkunde van de dertiende en veertiende eeuw. Wat ik hoop duidelijk te maken is dat dat helemaal niet zo'n klein tuintje is. En daarvoor maak ik gebruik van die generalistische aanpak, met inbreng uit andere disciplines. Dus je mag uit die oplage of die AKO-prijs niet concluderen

Winnaar van de AKO-Literatuurprijs 1996, Utrechtse alumnus Frits van Oostrom: "Ik wandelde van Geschiedenis naar Klassieke Talen, naar Kunstgeschiedenis om Gerritsens boeken te verzamelen."

dat ik een roman geschreven heb. Het is een solide wetenschappelijke publicatie, maar wel mede gericht op een groot lezerspubliek."

"Die behoefte heeft wellicht met mijn studietijd te maken in de jaren zeventig, toen het gonsde van de leuzen als 'de ivoren toren slechten', 'maatschappelijk relevant onderzoek doen', 'afdalen van de Olympus'. Die generatie wetenschappers heeft sterk meegekregen dat de wetenschap verantwoording moet afleggen."

Van Oostrom heeft daar de bagage volop voor in huis. 'Een schrijver van ongekend formaat', oordeelde Vrij Nederland, terwijl de Groene Amsterdammer rept over 'een koninklijk boek'. "Terwijl het toch een veeleisend boek is", reageert Van Oostrom. "En Jacob van Mærlant ook nauwelijks de populairste schrijver van Nederland genoemd kan worden. Integendeel, zijn reputatie is ronduit slecht. Hij was een didactisch schrijver, en dat is in de twintigste-eeuwse optiek een onbestaanbare combinatie: de kunstenaar

ventileert geen moraal, dat laat je over aan de dominee. Hoewel je je kunt afvragen of latere literatuurwetenschappers niet zullen beweren dat iemand als Ronald Giphart een vreselijke moralist was. Hij roept immers voortdurend op om de benen vaneen te doen, en dat is toch óók een les? Geen verheffende, maar toch..."

"Literatuur heeft dus per definitie iets moraliserends, en bij Van Mærlant ging het niet alleen daarom. Hij wilde ook kennis overdragen: over geografie, godsdienst, biologie, regeerkunst. En dat allemaal op rijm – wat in onze ogen natuurlijk ook raar is. Dus je hoort mij niet beweren dat Van Mærlant de meest begaafde kunstenaar van Nederland is, maar in zijn eigen tijd en lang daarna werd hij als 'vader der Dietse dichteren algader' wel hogelijk gewaardeerd. Als je die twintigste-eeuwse vooroordelen loslaat en je een beetje voor zijn werk openstelt, blijkt het inderdaad veel moois te bevatten."

Frits van Oostrom in gesprek met Paul Schnabel

5 april 1997 van 20.00 tot 20.45 uur.

Aula van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht.

Mærlants Wereld. Uitgeverij Prometheus, Amsterdam. 1996. Prijs: f 49,90.

Zie verder Illustrerzake pagina 14

'Te strikt auteursrecht maakt surfen duur'

Toepassing van het auteursrecht op Internet betekent schipperen tussen twee belangen: auteurs en producenten verdienen bescherming tegen illegale kopieën, maar een te strikte interpretatie zou surfen op het net vrijwel onmogelijk maken.

FRANS VAN MIEGHEM

Aan het woord is prof. mr. F.W. Grosheide, verbonden aan het Utrechtse Molengraaff Instituut voor Privaatrecht. "Die ophef tegenwoordig over het auteursrecht heeft zijn wortels in de jaren vijftig en heeft weinig te maken met de digitalisering. Het auteursrecht is bedoeld om producenten van beeld, geluid en geschrift te beschermen. Maar in de

Tekening: Niels Bongers

'consumenten-maatschappij' van na de Tweede Wereldoorlog won de opvatting terrein dat de consument de zwakke partij is, die bescherming verdient tegen de producent. In die sfeer zijn mensen zich langzamerhand steeds minder verplicht gaan voelen auteursrechten af te dragen.

Die tendens zette echt door in de jaren zeventig toen cassettebandjes en fotokopieën hun intrede deden. Uitgeverijen en platenmaatschappijen groeien sinds die tijd ook enorm. De mensen raken verzadigd door wat zij zien als het winstbejag van producenten. Bij het laatste WK-voetbal eiste de KNVB zelfs geld van café's waar voetbal op televisie te zien was. Later zag de bond wel in dat dat een beetje te gek werd, maar het draagt natuurlijk niet bij tot een groter begrip bij het publiek voor het auteursrecht en verwante rechten."

Past ons traditionele auteursrecht nog wel bij het digitale tijdperk?

"Ik behoor niet tot de aanhangers van iemand als John Perry Barlow, die een soort anarchisme op Internet predikt: 'laat het maar over aan de nieuwe, vrije Internetcultuur, met haar eigen moraliteit'. Dat werkte misschien in de tijd dat het een puur wetenschappelijk uitwisselingsysteem was, hoewel wetenschappers net zo goed van elkaar stelen. In de gewone wereld hebben we een aantal afspraken gemaakt; waarom zouden die niet in de virtuele wereld gelden? Dat geldt voor racisme op het net, maar ook als er iets met de beschikbare informatie te verdienen valt. Dan is het wel zo rechtvaardig dat ieder zijn deel krijgt: auteur, artiest, omroep, uitgeverij en platenmaatschappij. Belangrijk is wel dat je de regels ook in de Internetpraktijk kunt handhaven. Een snelheidsbeperking zonder controle is zinloos.

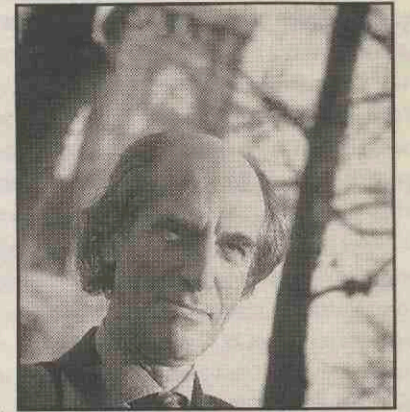
En ze moeten ook niet contraproductief werken, je moet bepaalde dingen, zoals privé-gebruik, vrijhouden. Strikt genomen is iemand iedere keer dat hij zijn computer aanzet al auteursrecht verschuldigd aan de fabrikant van zijn software; de computer kopieert het programma dan immers. Hetzelfde geldt voor Internet: als ik op iemands home-page een boek van Mulisch lees, wordt er daar ter plaatse een kopie van het bestand gemaakt en ook bij binnenkomst in mijn computer. Als ik het vervolgens uitprint, is er een derde kopie. En dan heb ik het nog niet over alle kruispunten binnen het Web waar voortdurend kopieën gemaakt worden. Als een uitgever voor elke kopie rechten kan claimen, zijn de kosten dus niet meer bij te benen. Je moet zoeken naar een werkbare middenweg voor beide partijen.

Een mooi Nederlands voorbeeld is het fotokopiëren door ondernemingen. Tot nu toe zijn ondernemers nooit aangeslagen voor kopieën die ze maken. Hier lopen de auteurs en de uitgevers dus geld mis. Als je de auteurswet strikt interpreteert, is een bedrijf verplicht iedere kopie te documenteren en steeds bij te

De opinie

Een wetenschapper spreekt zich kritisch uit

Naam: prof. mr. F.W. Grosheide (56)
Functie: hoogleraar privaatrecht

houden of het een kopie van eigen tekst betreft of uit een boek. Dat is natuurlijk ondoenlijk.

Toch moet de producent op de een of andere manier geld incasseren. Beide partijen, ondernemers en uitgevers, blijken uiteindelijk best bereid mee te werken aan een puur pragmatische regeling: schattingen die voor beide partijen aanvaardbaar zijn."

Vormt Internet een reële bedreiging voor de positie van de uitgevers?

"De invloed is niet te verwaarlozen. Stel een uitgever heeft net een nieuw boek gepubliceerd en ik zet de hele tekst op Internet; als dat vijfduizend keer gelezen wordt, loopt de uitgever vijfduizend verkopen mis. Maar dat de analoge wereld totaal zal verdwijnen, geloof ik helemaal niet. De krant lezen in een café, heen en weer bladeren in een gedichtenbundel, daar kan de computer voorlopig niet aan tippen. Ik heb zelf de gewoonte om allerlei boeken open te leggen als ik aan het werk ben. En kijk eens naar deze boekenkast: binnen een paar seconden heb ik daaruit een boek gehaald en opengeslagen op de bladzijde die ik nodig heb. Dat gaat zeventig keer sneller dan de computer."

De Salon Utrecht: vijf jaar 'onenigheid op niveau'

Met een rondleiding door de tentoonstelling 'Van aalmoes tot AOW' in het Centraal Museum, een lunch en een publiek debat over 'oud worden in de toekomst' heeft stichting De Salon Utrecht op de derde zondag in januari haar eerste lustrum gevierd. Het Polman's Huis - de locatie van het debat - was ruim van tevoren uitverkocht.

Tien jaar geleden was De Balie in Amsterdam de enige onafhankelijke debatorganisatie in Nederland. Nu zijn er al zes, waaronder de Utrechtse Salon: een gezamenlijk initiatief van de Universiteit Utrecht en de gemeente. Trokken de debatten in het seizoen '92 ongeveer veertig mensen, nu komen er gemiddeld zo'n honderd belangstellenden op af.

Dr. André Klukhuhn, hoofd Bureau Studium Generale, is tevens vaste columnist van De Salon. Hij opent elk debat met een 'gesproken cursiefje': "Er is behoefte aan een publiek debat. Vroeger ontleenden mensen hun mening aan hun religie, traditie of een bepaalde stroming waartoe ze behoorden. Dat is tegenwoordig bijna niet meer het geval, dus ontstaat er behoefte aan gedachtenwisseling, discussie."

Dit citaat is ontleend aan de scriptie van Marion de Groot die daarmee afstudeerde aan de Communicatie-opleiding van de Hogeschool van Utrecht. De Groot nam De Salon onder de loep en schetste een profiel van het publiek: de Salonbezoeker heeft een hoog opleidingsniveau, is tussen de 20 en 50 jaar, komt uit

Utrecht of omgeving, leeft vaak buiten traditioneel gezinsverband, is alleenstaand, leest Volkskrant, NRC, Vrij Nederland, is politiek links, niet-godsdiensig, heeft een brede belangstelling en een actief leven.

Live-discussie

Om die zondagmiddagen, die in Utrecht stevast saai en doods waren, enigszins op te tuigen nam onder anderen hoogleraar Sociale Wetenschappen dr. Hans Adriaansens vijf jaar geleden het initiatief om publieke debatten te organiseren. Universiteit en gemeente richtten daartoe een stichting op, sponsors leverden het benodigde geld.

Een redactie buigt zich over de inhoud en hoogleraar Geestelijke gezondheidszorg

dr. Paul Schnabel treedt afwisselend met D66-Kamerlid Machteld Versnel op als gespreksleider van het forum bestaande uit - veelal - 'bekende Nederlanders' en de zaal. De redenen om het debat te bezoeken zijn volgens de scriptie van De Groot - behalve de informatieve waarde ervan - vooral ook de amuserende en sociale functie. Een 'live-discussie' heeft bovendien meer impact op de meningsvorming dan een debat op televisie, oordelen de bezoekers. "Sinds de kerken leeglopen hebben een hoop mensen toch een probleem met hun zondag", aldus NRC-columnist en Salon-gast Koos van Zomeren. Voor hen is De Salon een prima alternatief. (AH)

Stichting De Salon Utrecht: (030) 2533708.
E-mail: salon@bur.ruu.nl

Endemol leert werkloze academici het televisievak

Je bent een half jaar afgestudeerd, zit met een uitkering en hebt genoeg van duffe uitzendbaantjes en vrijwilligerswerk. Dan is er opeens de mogelijkheid om 'bij de televisie' te komen.

Het arbeidsbureau biedt werkloze academici regelmatig de kans om met behoud van uitkering deel te nemen aan een werkgelegenheidsproject bij de televisie. Geselecteerden worden opgeleid voor het vak van redacteur of editor. In Utrecht startte pas geleden zo'n project, waarin onder meer vijf hoger opgeleiden worden klaargestoomd voor de redactie van het SBS6-programma 'Hart van Nederland'. De deelnemers doorlopen een opleiding van zes maanden bij de Stadsomroep Utrecht. Daarna volgt een stage van drie maanden bij de redactie van het nieuwsprogramma. Tenslotte ligt er bij gebleken geschiktheid een baangarantie voor een half jaar klaar. Fannie Tijmstra is historica. Deze zomer studeerde zij af in de Internationale Betrekkingen. Zij is één van de gelukkigen die over een half jaar aan de slag mogen bij het programma 'voor menselijk nieuws'. "Het Hart van Nederland moet als programma nog helemaal zijn vorm krijgen. Dat vind ik leuk. Het zou wat minder op sensatie en sentiment gericht moeten zijn. De formule 'regionaal en landelijk' heeft dat helemaal niet nodig, die is sterk genoeg."

Marktwaaarde

Fannie kijkt zelf liever naar NOVA, maar in sommige opzichten vindt ze 'het Hart' beter dan het NOS-journaal. "Het is elitair om alleen de kopstukken aan het woord te laten in een nieuwsprogramma. De menselijke kant van het nieuws staat mij wel aan. Daarom had ik een brief geschreven naar de hoofdredacteur. Die was wel geïnteresseerd, omdat hij net heel goede ervaringen had gehad met twee historici die stage hadden gelopen." Tijmstra ziet in de opleiding vooral een kans

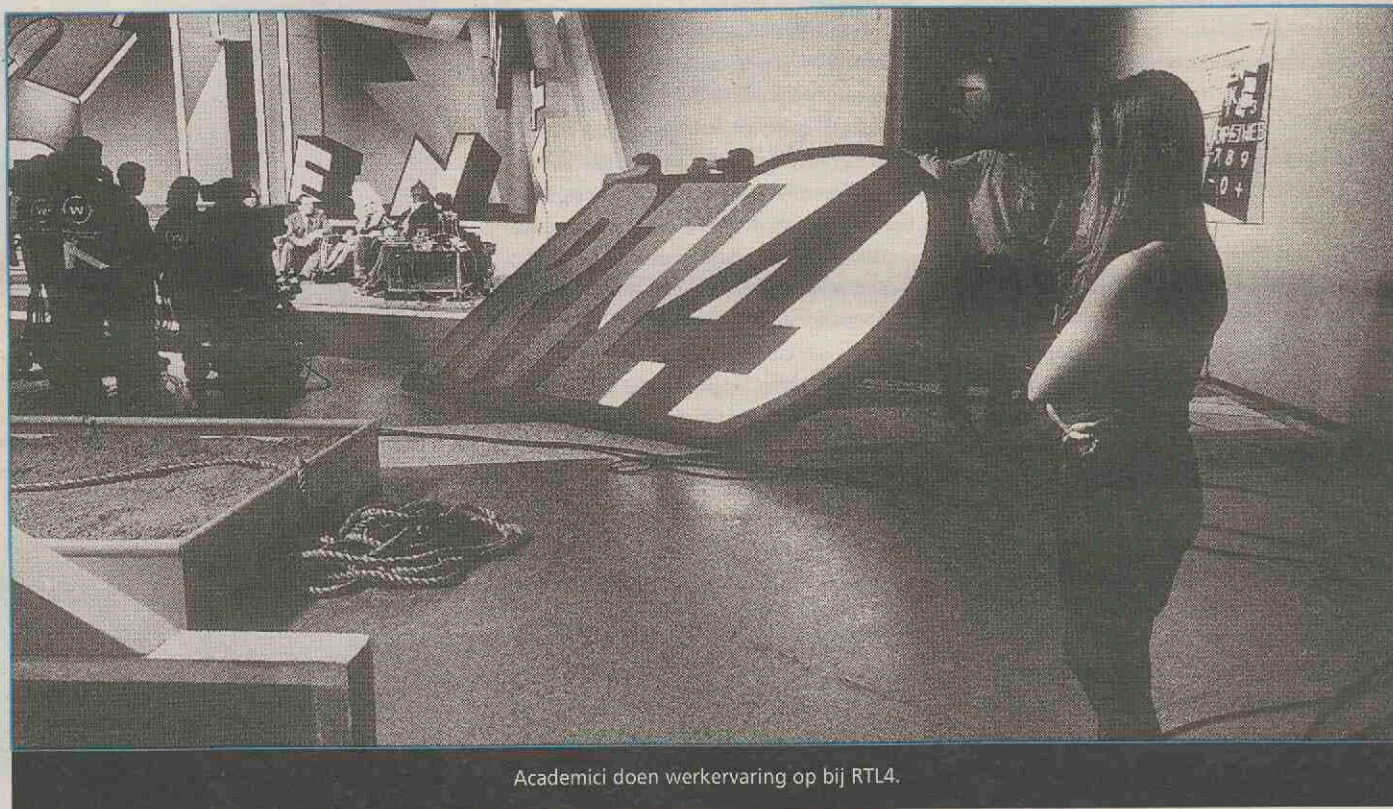
binnen te dringen in een wereld waar je anders nauwelijks terecht komt. "Je kunt zeggen dat ik hiermee mijn marktwaarde omlaag haal. Het is eigenlijk ook wel triest dat ik dit na zes jaar studeren en een torenhoge schuld moet doen, maar ik heb niets te eisen." Niet alleen SBS6 heeft behoefte aan nieuwe redacteurs. Ook Endemol is naarstig op zoek naar jonge, initiatiefrijke academici. Kunst-historica Winnie Lafeber maakt sinds kort deel uit van de redactie van 'Tearoom', elke middag tussen drie en vier te zien op RTL4. Winnie behoort tot de groep van tien cursisten die afgelopen najaar in Hilversum met behoud van uitkering een opleiding doorliepen van zes weken tot 'allround' redacteur voor infotainment- en amusementsprogramma's. Na een half jaar stage volgt 'bij gebleken geschiktheid' een baangarantie voor een half jaar. "Ik heb er geen minuut spijt van gehad."

Over het feit dat ze nog een half jaar alleen een uitkering krijgt, zegt Lafeber: "Daar denk ik maar niet te veel aan. Ik zou er wel enorm van balen wanneer die gegarandeerde baan er niet komt."

Baangarantie

De scholingsprojecten in de audiovisuele branche worden gecoördineerd door het projectbureau van het Audiovisueel Branche Centrum in Hilversum. Naast de opleidingen voor nieuwsredacteurs en allround redacteurs zijn er ook projecten voor beeldbandredacteurs en video-editors. De financiering komt voor rekening van het Landelijk Bureau Arbeidsvoorziening en het Europees Sociaal Fonds. De opleidingen kosten gemiddeld 20.000 gulden per persoon. Dat in het flexibele medialand een garantie nooit zo spijkerhard is, ondervonden de hoger opgeleiden die vorig

jaar aan de opleiding voor allround redacteur deelnamen. Slechts acht van de veertien deelnemers kregen het beloofde 1000-uren contract. Twee konden op freelance basis 'aangrenzende werkzaamheden' doen. De overige deelnemers 'voldeden niet aan de eisen van de opdrachtgevers', heette het. Eén van de deelnemers die aan de cursus wél een baan overhield is Rianne Muller. Zij studeerde in 1994 af in de Algemene Letteren. "Als je de situatie op de arbeidsmarkt ziet, zou ik mij als universiteit toch eens achter de oren krabben." Ze werkt nu voor het Call TV-onderdeel 'De Winkel van Sinkel', waarin kijkers via de televisie spullen kunnen ruilen. Ze ergert zich wel eens aan de laatdunkendheid waarmee men zich vooral in 'intellectuele' kring over het programma uitlaat. "Je maakt televisie om mensen te bereiken, en dat lukt met dit programma." (XB)

Academici doen werkervaring op bij RTL4.

'Nederlands mag niet ondersneeuwen'

De Nederlandse taal zal het in het toekomstige Europa moeilijk krijgen als er nu geen maatregelen worden getroffen. De opbouw van een 'corpus gesproken Nederlands' moet voorkomen dat het Nederlands het verliest van het Engels, Frans en Duits. Dat stelt de Utrechtse hoogleraar prof. dr. E.J. Reuland, wetenschappelijk directeur van de Landelijke Onderzoekschool Taalwetenschap (LOT).

Om de internationale positie van het Nederlands te versterken, kreeg LOT een miljoen gulden uit het stimuleringsfonds internationalisering onderzoekscholen. Met dit geld gaan Nederlandse en Vlaamse taalkundigen onder-

zoeken op welke manier een corpus het beste kan worden opgebouwd. Het is de bedoeling dat het corpus een digitaal doorzoekbare informatiebron wordt. Reuland: "We willen op geluidsbanden een doorsnede verzamelen van het spontaan taalgebruik tussen mensen in allerlei situaties. Vervolgens moeten we de gesprekken bewerken of coderen om ze bruikbaar te maken voor onderzoek. We zullen in die gesprekken aangeven waar het ene woord begint en het andere ophoudt. In geschreven tekst zie je dat door een spatie. Maar in gesproken tekst lopen de woorden vloeiend in elkaar over."

"Ook moeten we van ieder woord aangeven tot welke categorie het behoort, of het een zelfstandig naamwoord is of een werkwoord. Maar je kunt nog veel meer informatie over

de woorden toevoegen. Neem bijvoorbeeld de voegwoorden 'dat' en 'of'. Op het woordje 'of' kan een vraag volgen, op het woordje 'dat' volgt een bevestigende zin. We moeten erover nadenken of die informatie ook in het corpus moet. Met te veel informatie wordt zo'n corpus gesproken Nederlands onhanteerbaar. Neem je te weinig op, dan moet je later veel extra werk verzetten om dat te corrigeren."

Kantoortuin

In het toekomstige Europa zal volgens Reuland een belangrijke rol zijn weggelegd voor 'multi-linguale kantoortuinen'. Daarin werken mensen samen die allemaal verschillende talen spreken. "Dan krijgen we te maken met documenten die in taal x zijn vervaardigd en snel in

taal y moeten worden vertaald. Er zullen ook machines staan die zich door gesproken commando's laten bedienen - in welke taal dan ook. Deze machines zullen de Nederlandse taal moeten verstaan. Maar om ze daartoe uit te rusten, moet je weten hoe de Nederlandse gesproken taal precies in elkaar zit. Als er in de toekomst voor het Nederlands dezelfde faciliteiten beschikbaar zijn als voor andere talen, hou je het Nederlands tenminste in de running. Blijft het Nederlands achter, dan wordt het voor een Nederlander die in zo'n multi-linguale kantoortuin werkt veel handiger om te zeggen: 'Ik schrijf m'n brief wel in het Engels, want misschien is mijn Engels wel slechter maar dat is niet erg, want voor die taal zijn er goede spellings- en grammaticacheckers.'" (MB)

De wonderbaarlijke deling van de Ulysses

Roeien in een drankkastje

De Groep

Afgestudeerden zoeken elkaar op

Bemanning Ulysses (v.l.n.r.):

Paul van Seeventer (1967, scheikunde)

Rick de Graaff (1966, algemene letteren)

Luc van Beek (1970, geneeskunde)

Gerard Eppink (1967, geografie)

Bauke de Boer (1966, medische biologie)

Oskar Smals (1967, medische biologie)

Johan van Duyvendijk (1969, sociale geografie)

Erna Kamerbeek (1967, Frans); coach

Reinout Stoop (op foto) (1968, biologie)

Niet op de foto:

Lon Boonen (1967, natuurkunde)

'Deze boot zal ons nog heel lang binden. Toegegeven, hij trekt tegenwoordig op als een tanker. Maar hij drijft nog immer, en thuis bouw je 'm zó weer om tot plafonnière.' Over de wonderbaarlijke deling van de Ulysses, ex-acht van roeivereniging Orca.

PETER VAN DE BEEK

Een maandagavond in café Ledig Erf, aan het begin van de Oudegracht. Gestaa druppelt de bemanning van de Ulysses vanuit de kou naar binnen. Frisse, vrolijke gezichten. Zeker, vroeger baalde je van een paar weken vorst, want ijs in de sloot is de pest voor de boot. Maar nu er al twee, drie jaar niemand van de ploeg meer roeit, denk je als het vriest alleen nog aan schaatsen.

Ooit vormden ze twee seizoenen club-acht NixJaMaar van Orca en vierden ze triomfen op rivieren en kanalen. Nou ja, dat is wat overdreven. "We konden goed meekomen." Maar wél een keer eerste in een 4,5-kilometerwedstrijd in Delft. Plus een keer vijfde op de Heineken, zevende op de Head, en "geweldige finales in Parijs". En dat als competitieploeg in een veld van vijftig boten met heel veel ex-wedstrijdroeiers. "Sta je na afloop als klein mannetje onder de douche naast allemaal van die kasten van twee meter, en dan finishen onder de tien. Vind ik toch netjes." Hun grootste roeiprestatie leverden ze echter op het droge. Dat zit zo. In het najaar van 1995 besloot het bestuur van Orca dat de oude, getrouwe Ulysses, bouwjaar 1946, zijn plaats in de loods moest afstaan aan een nieuwe wedstrijdboot. Men stelde voor de houten Ulysses in stukken te veilen op de verenigingsdies. "Dus helemaal slopen en dan de riggers, de bankjes, het puntje enzovoorts apart verkopen. Gruwelijk! In die boot hadden wij vaak getraind en ook een paar wedstrijden gevaren. Om die dan op hoge leeftijd domweg in elkaar te hakken... Bovendien ging het om oneigenlijke euthanasie,

Bemanning Ulysses: "Deze boot zal ons nog heel lang binden".

want volgens ons was hij nog levensvatbaar." Na enig soebatten mochten ze de Ulysses voor 1000 gulden mee naar huis nemen. En toen was er een probleem. "Een boot van negentien meter zet je niet even in de woonkamer. Om 'm behapbaar te maken moest hij in iets van tien stukken." Maar dat betekende een nog veel groter probleem: hoe houd je de boot dan nog vaarbaar? "Technisch moest dat kunnen, want er zijn genoeg achten die in verband met vervoer in het midden deelbaar zijn. Nou, als er één deling in kan en zo'n boot blijft varen, dan moest dat ook kunnen met negen delingen. In principe dan." De materiaalman had niettemin z'n reserves, net als veel andere Orcanen. "Het enige advies dat we kregen was: doe het niet. Belachelijk! Jullie zinken straks als een baksteen!" Afgeschrikt door alle sceptis en, eerlijk is eerlijk, hun eigen wurgende twijfels, duurde het weken voordat ze de gereedschapskist openden. "En ook op de zaagdag zelf hebben we nog lang zitten brainstormen. Hoe voorkomen we dat die fragiele constructie tijdens het

ontmantelen in elkaar zakt? Klopt het plan – tien aparte compartimenten afgedicht met schotten, een soort badkuipjes, die met lange bouten aan elkaar worden gezet? Gaat hij niet lekken op de contactvlakken? Bovendien moest het echt foutloos. Je kunt niet iets verkwallen en dan denken: ach, dan maken we er een zeven van."

Na driekwart jaar schuren, lijmen en lakken was de tiendelige Ulysses klaar voor zijn maiden trip. Nee, niet op een stil plekje op een moment dat de rest van Orca college liep. "We hadden zoiets van: als we afgaan, mag iedereen het weten ook. De eerste keer dat we erin stapten was op de dies in oktober vorig jaar, meteen voor een groot publiek. Dat hij bleef drijven verbaasde ons niet, maar het was natuurlijk erg afwachten of hij heel bleef. Bij het wegvaren was het vooral light paddle, rustig halen, kijken of we niemand verliezen. Maar dat viel reuze mee, hij zwabbert hooguit wat meer dan vroeger. En hij roeit een stuk zwaarder, door al dat extra hout."

"Na de dies heeft iedereen z'n stuk mee naar huis genomen. Een roeiplaats is maar 1,40 meter, en je kunt 'm mooi rechtop zetten. Oskar heeft er een drankkastje van gemaakt, met wieltes eronder en losse schapjes voor de flessen. Bauke een telefooncel. Maar hij doet het ook goed als wieg, of als tafel met een glasplaat. Bij de promotie van Paul hebben we een stuk als kathedraal gebruikt. En Erna heeft thuis een heel fraai ornament aan het plafond, een punt van drie meter met lampjes erin. De afspraak is dat je ermee mag doen wat je wilt, mits de boot vaarbaar blijft."

En nu? "Je gaat niet zomaar even roeien, want het kost uren voordat je alle stukken hebt verzameld en de boot in elkaar zit. Tegenwoordig werkt ook iedereen. Maar we zijn wel van plan om de komende halve eeuw minstens een keer per jaar samen in de Ulysses te zitten. Busje regelen, stukken achterin, punten bovenop, en dan bijvoorbeeld naar Loosdrecht. Ja, ik denk dat die boot ons nog heel lang zal binden."

'Antropologie wordt ondergewaardeerd'

Vakgenoten

Docent en afgestudeerde over elkaar, de opleiding en de arbeidsmarkt

Arie de Ruijter (1945) is hoogleraar culturele en sociale antropologie. Onderzoeker-in-opleiding Karin Geuijen (1962) hoopt binnenkort bij hem te promoveren op een onderzoek van het Nederlandse beleid rond asielzoekers en vluchtelingen. Een dubbelportret over sentimenten versus argumenten.

Karin Geuijen

De Uithof. Een kamer in het W.C. van Unnikgebouw. Aan de wand een satellietfoto van Europa – gek gezicht is dat, een kaart zonder stippellijnen. Alsof grenzen er eigenlijk niet toe doen.

In het laatste licht van een zonovergoten winterdag vertelt Karin Geuijen over haar Werdegang als antropologe. Hoe ze als eerstejaars het ontwikkelingswerk in wilde, maar gaandeweg steeds meer belangstelling kreeg voor cultuurfilosofische vraagstukken. Hoe ze na haar doctoraal onderzoeker-in-opleiding werd in het toen nog "héél academische clubje van Arie". En hoe beiden een paar jaar geleden tabak kregen van alleen maar zuiver theoretische kwesties. "Op een bepaald moment stuitte het me echt tegen de borst om zo naar binnen gericht bezig te zijn. Het is ook heel onverstandig. Je móet tegenwoordig ook oog hebben voor toepassingen, wil je na je promotie werk kunnen vinden. Want binnen de universiteit zit het vast." Vandaar dat ze in haar proefschrift een abstracte filosofische visie als het postmodernisme koppelt aan een hoogst concreet onderwerp als asielzoekers. Samengevat in één zin: in een wereld die wordt gekarakteriseerd door het einde van de grote ideologieën, vervagende grenzen, GSM-telefoons en MTV, zijn de opvattingen die ten grondslag liggen aan het Nederlandse asielbeleid sterk gedaald en daarom ook niet effectief. "Ons asielbeleid gaat nog steeds uit van het 19de-eeuwse idee dat identiteiten nationaal zijn, verbonden aan een cultuur, een staat en een grondgebied. En dus wordt er gezegd: 'Voor vluchtelingen is het eigenlijk het beste als ze worden opgevangen in hun eigen regio. Want bij die plek en die cultuur horen ze.' Maar ik vraag me af of dat wel zo is, nu identiteiten zo anders vorm krijgen. Door het gemak waarmee je anno 1997 kunt reizen en communiceren, leven mensen niet meer in één land en één cultuur."

Het proefschrift moet voor de zomer af zijn. "Ik heb het er vanochtend nog met Arie over gehad, en die zei dat het wel moet lukken. Het ruwe materiaal ligt er allemaal al." Over

Arie gesproken. "Ik vind hem erg aardig en inhoudelijk ook heel inspirerend. 'Heb je hier aan gedacht, zou je dat niet 's uitzoeken?' – hij komt voortdurend met suggesties en denkt ook mee over toepassingen." Alleen jammer dat hij het zo druk heeft. "Hij is echt een fenomeen. Veel bezig met besturen en organiseren, een gigantisch volle agenda. Je loopt niet zomaar bij hem binnen. In het begin, toen ik m'n onderwerp afbakende, heb ik dan ook veel te weinig beroep op hem gedaan, vind ik achteraf. Maar dat lag ook aan mezelf, hoor. Hij zit in een ander gebouw, hij is druk, en... nou ja, ik vond het moeilijk om daar doorheen te breken. Maar nu vind ik het wel prettig dat hij me niet de hele tijd aan het handje heeft gehouden. Daarmee heb ik wél geleerd om zelfstandig mijn onderzoeksthema uit te werken."

Nog even terug naar de idealen van vroeger. "Tsja. Ik geloof nog steeds in bepaalde vormen van ontwikkelingswerk, maar voor mijzelf zie ik dat uitvoerende niet meer zitten. Ik denk dat ik het leuker vind om straks ergens beleid te maken. Of nee, vóór te bereiden, want een beleidsmaker zegt: zo moet het. En ik ben een onderzoeker. Ik zet liever een aantal beleidsalternatieven op een rijtje en kijk wat ervan klopt."

Arie de Ruijter

Arie de Ruijter houdt van praten. Halverwege de loopbrug tussen Centrumgebouw Zuid en het W.C. van Unnikgebouw, terwijl we nog op zoek zijn naar een rustige plek voor een gesprek, arriveert hij al bij "een van de grote problemen in ons vakgebied: sentimenten versus argumenten".

Antropologie is een merkwaardig vak, schetst De Ruijter. Ten eerste is daar de methode van onderzoek. "Experimenteren kan niet. Je observeert en je participeert, je interviewt, je leest en je probeert verbanden te leggen met de theorie." Maar daarmee ben je er niet, want elk probleem roept weer nieuwe problemen op. "Cultuur is immers iets holistisch, dus je moet een probleem ook in z'n context plaatsen. En die context is natuurlijk heel vaak onbegrensd en onbepaald."

Gevolg: na zo'n twee jaar onderzoek beschikken zijn promovendi over bergen materiaal. "Dossierkasten vol! Voordat je daar je weg in hebt gebaand! Want er zijn zó veel aantrekkelijke routes mogelijk, en zó veel zijwegen 'die eigenlijk ook heel relevant zijn'. Ze kunnen niet kiezen. Vooral omdat ze het materiaal vaak zelf hebben verzameld, en er daardoor een sterke emotionele binding mee hebben. Elke aantekening heeft een verleden."

Als promotor is het dan de kunst "je mensen rigoureuze te confronteren met de onmogelijkheden", aldus De Ruijter. Uitleggen dat ze op straffe van tijdverlies, compositieproblemen en onleesbaar dikke boeken, thema's moeten schrappen. Zuchtend: "Dat kun je ze tachtig keer vertellen, en dan krijg je tachtig keer gelijk. Maar de volgende bespreking hebben

Arie de Ruijter (l) en Karin Geuijen: vakgenoten in de antropologie.

ze dat materiaal er toch weer in gesmokkeld. Ik begrijp dat wel, maar ik vind het niet goed. Pas in de allerlaatste fase, als de afspraak met de pedel al is gemaakt, zijn ze bereid en in staat die gekoesterde ideeën te schrappen. Hele hoofdstukken worden dan ineens op de kast gezet 'om nog wat op te sparen voor een artikel, want dat is goed voor m'n cv'. Terwijl ik dat twee jaar geleden al had gezegd!" Eerlijk gezegd is Karin een fraai voorbeeld van het voorafgaande, stelt De Ruijter. "Ze is emotioneel zeer verknoopt met haar onderwerp." Maar voor de rest niets dan lof: ze is betrokken, flexibel, deskundig en aardig. "Ik noem haar graag m'n favoriete nichtje." En altijd optimistisch. "Daar geniet ik van, en tegelijk benauwt het me weleens. In het begin dacht ze bij wijze van spreken dat ze haar boek na twee jaar af zou hebben. Heerlijk, oh heerlijk! Dat zorgeloze, dat geloof, dat moet de genade van de jeugd zijn." Weer streng: "Maar dat proefschrift moet nu af. In het najaar komt het kabinet met een nota over asielzoekers en vluchtelingen. Wil je boek de aandacht krijgen die het verdient, dan moet het actueel zijn, geen mosterd na de maaltijd."

En wat er daarna zou moeten gebeuren? Noem het een soort missiewerk tegen het vage, exotische imago dat antropologie nog immer aankleeft ('iets met junglevolkjes enzo,

dus daar heb je hier niets aan'). De Ruijter: "Antropologie wordt sterk ondergewaardeerd. Kijk nou naar het asielbeleid: wie bepalen dat? Juristen, sociologen, geografen, bestuurskundigen; mensen die in regels denken, instroomcijfers, cohorten. Maar ik zie zo weinig antropologen in dat soort multidisciplinaire beleidsteams. Mensen met verstand van de motieven van individuele asielzoekers, hun normen en religieuze opvattingen. Dus ik hoop eigenlijk dat goede wetenschappers als Karin meer functies ambiëren en verwerven in de maatschappij. Dat ze andere professionals die met mensen werken kunnen laten zien: hé, antropologie is niet alleen een prachtig vak, het is ook heel nuttig."

Peter van de Beek

Faculteit Sociale Wetenschappen (Peiling 1995)

studenten	4783
medewerkers	640
(van wie 442 wetenschappelijk)	
promoties	36
budget in miljoen gulden	68,4

Economische planologie als handelsmerk

Nieuwe Wegen

De jongste opleidingen van de Universiteit Utrecht

De faculteit Ruimtelijke Wetenschappen gaat in september 1997 van start met een zelfstandige opleiding planologie. Voorheen bestond dit vak slechts als kopstudie van de geografische opleidingen. Hoogleraar Ton Kreukels is druk doende een onderwijsprogramma uit de grond te stampen. Zijn doelstelling: "Utrecht gaat generalistische planologen afleveren."

MATTHIJS VAN DE SCHAFT

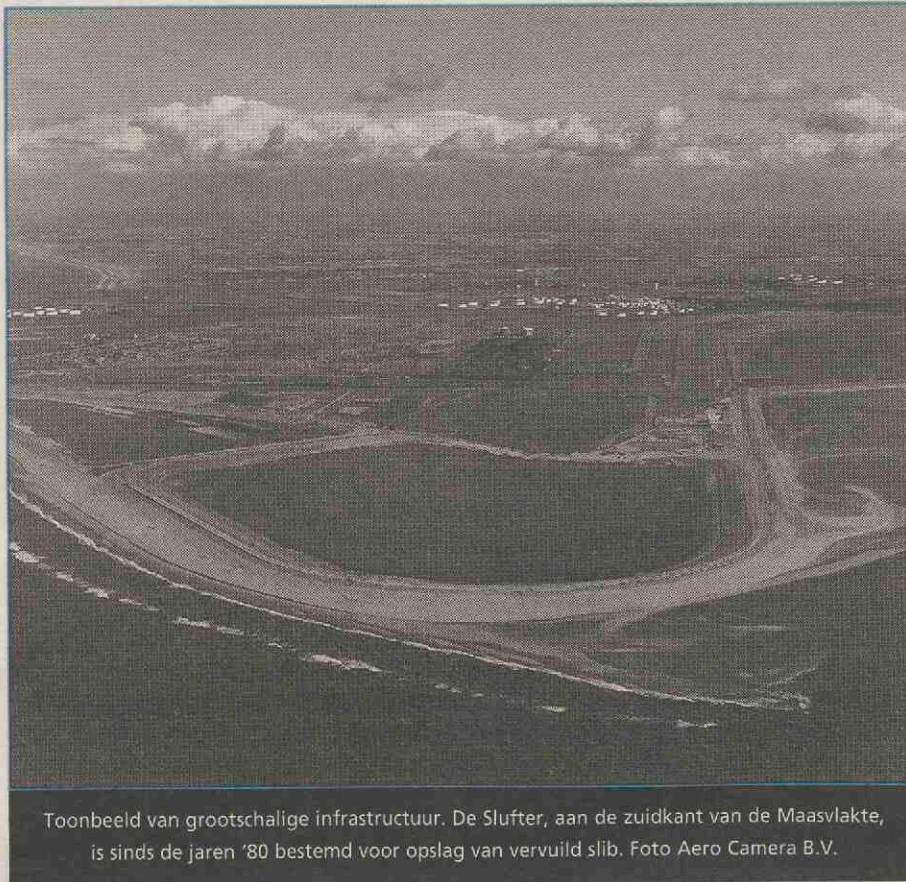
Direct na de goedkeuring uit Den Haag, afgelopen september, waren er vijftienveertig gegadigden voor de nieuwe opleiding. "Dat is al meer dan in Nijmegen", meldt Kreukels met nauwelijks verholten trots. Het programma moet nu direct in de steigers gezet worden. Ruimtelijke Wetenschappen verrijkt haar onderwijs in hoog tempo met planologische vakken. Omdat de studenten al klaar staan, geldt het devies 'tijdens de verbouwing gaat de verkoop door'. Kreukels en zijn medewerkers moeten op diverse fronten tegelijk werken, want er waren zowel inschrijvingen voor het vervolgdctoraal als voor het eerste jaar. De doctoraalstudenten zijn aan het begin van het studiejaar '96/'97 van start gegaan met een nieuw derdejaars-curriculum. Zij studeren in 1998 af als de eerste Utrechtse 'planologie-doctorandi nieuwe stijl'. Voor de eerstejaars wordt er voor het jaar '97/'98 een uitgebreide 'Introductie Planologie' ontwikkeld. Kreukels: "De komende twee jaar zullen we het curriculum steeds verder aankleden. We gaan gelijk op met de studenten."

Weerklank

De Utrechtse opleiding planologie richt zich op toegepaste ruimtelijke planning. Studenten met belangstelling voor de beleidspraktijk van het ruimtegebruik, bestemmingsplannen, aanleg van bedrijfsterreinen, nieuwe infrastructuur en ontwikkelingsscenario's zitten bij planologie op rozen.

Het mag verrassend genoemd worden dat de aanvraag voor een nieuwe opleiding juist in deze periode wordt gehonoreerd. Her en der worden onderwijsprogramma's bijgesneden en teruggebracht tot de absolute kern. Hier wordt een kopstudie uitgebouwd tot een volledige opleiding, terwijl in Amsterdam en Nijmegen al vergelijkbare studierichtingen bestonden.

Kreukels noemt twee redenen voor de erkenning: "Ten eerste is Ruimtelijke Wetenschappen een grote, goed geprofileerde faculteit met een fikse instroom van studenten. We

Toonbeeld van grootschalige infrastructuur. De Slufter, aan de zuidkant van de Maasvlakte, is sinds de jaren '80 bestemd voor opslag van vervuild slib. Foto Aero Camera B.V.

hadden dus een gefundeerde verwachting dat er voldoende inschrijvingen zouden komen. Ten tweede wisten we dat de andere opleidingen geen bezwaar zouden maken. We hebben alle collega-hoogleraren gepolst en ontmoeten overal weerklank. Dat klinkt misschien vreemd, maar het is voor de andere opleidingen best goed wanneer zij binnen Nederland wat concurrentie krijgen. Die eestemigheid heeft bij de afweging in Den Haag zwaar gewogen. En bovendien was er in Utrecht al planologie-onderwijs. Het hoefde alleen nog maar uitgebouwd te worden."

Maar is het dan slechts een verandering op papier? Wat is de toegevoegde waarde? "Belangrijk is dat mensen die in Utrecht afstuderen als planoloog dezelfde papieren hebben als hun collega's uit Nijmegen en Amsterdam", vindt Kreukels. "Dat verhoogt hun marktwaarde. Ten tweede wordt via deze opleiding ons planologie-onderwijs sterk uitgebreid. We hadden een kopstudie van twee jaar en gaan nu naar een complete opleiding van in totaal vier jaar."

Anders dan bij de planologie-opleiding in Amsterdam combineert Utrecht het propeusejaar met sociale geografie. "Wij willen die koppeling in Utrecht vasthouden," legt Kreukels uit, "want een goede planoloog heeft ook kijk op het onderzoek dat de basis vormt voor ruimtelijke plannen. Als sociaal geograaf ben je bezig met de wetenschappelijke kant. Jauken je vingers om praktijkscenario's te ontwikkelen dan kun je beter planoloog worden. Onze constructie geeft spijtoptanten de mogelijkheid om tot en met het tweede jaar te wisselen."

Betuweroute

De opleiding wordt opgezet door een klein team. Naast Kreukels zelf is er prof. Max van

den Berg. Hij is directeur Ruimte & Groen van de provincie Noord-Holland en bijzonder hoogleraar in Utrecht. Verder zijn er twee vaste universitair docenten en een post-doc. Op onderdelen wordt samengewerkt met andere docenten ruimtelijke wetenschappen. Utrecht wil generalistische planologen opleiden. Dat is een duidelijk verschil met de opleiding in Amsterdam waar veel specialisaties zijn, zoals winkelplanologie of verkeersplanologie. Kreukels: "Weliswaar zijn er vanuit ruimtelijke wetenschappen allerlei combinatie-mogelijkheden, bijvoorbeeld met milieukunde of economie, maar je studeert uiteindelijk af als algemeen planoloog. Dat is volgens mij ook wat de markt vraagt." Planologen kunnen zich volgens hem beter in de praktijk specialiseren. "Ik heb mensen afgeleverd bij het Gemeentelijk Havenbedrijf Rotterdam", zegt hij. "Die hebben zich daar ontwikkeld tot havenplanoloog. Een ander gaat misschien

juist de kant op van luchtvaartplanologie, maar de methodologie is overeenkomstig." De opleidingen planologie werden in de jaren zeventig duidelijk beïnvloed door de toenmalige opkomst van stadsvernieuwingsprojecten. In de jaren tachtig maakte die invloed plaats voor de rol van stadscentra als economische motor. Volgens Kreukels zijn zulke trends tijdig te signaleren, zodat ze in de curricula kunnen worden verwerkt. Hij verwacht dat de economische aspecten van planning ook de komende jaren nog veel aandacht blijven vragen, bijvoorbeeld bij grote infrastructurele projecten als de Betuweroute, de economische kanszones in steden en de mainports. Economische planologie moet het handelsmerk van de Utrechtse opleiding worden. Kreukels: "We hebben in Utrecht een hele sterke economisch-geografische tak. Hoewel we dus een algemene planologie-opleiding bieden, zullen we ons landelijk onderscheiden met het economische accent."

Eendagsvlieg

Ruimtelijke Wetenschappen moet bij de opzet van de studierichting met bestaande middelen de bakens verzetten. Het faculteitsbestuur baseert het gewicht van elke opleiding op de instroom van nieuwe studenten. "Maar gelukkig wordt er geen paniekvoetbal gespeeld", zegt Kreukels. "Als ergens het ene jaar een lichte terugval is, kan die het volgende jaar weer bijtrekken. Dan moet je dat programma niet direct gaan inkrimpen." Kreukels is niet ongerust dat planologie als aparte opleiding een eendagsvlieg zal zijn. Maar hoeveel jaar krijgt hij om het succes van deze zelfstandige studierichting in de praktijk te bewijzen? Kreukels waagt zich niet aan een uitspraak. "Daarvoor ben ik te veel planoloog. Als voorspeller moet je niet proberen om op de lange termijn zaken vast te leggen. Dat is zelfs één van mijn planologische uitgangspunten: ga nooit uit van zekerheid, maar hanteer een planning die je kunt bijsturen."

Een brochure over de opleiding planologie kunt u aanvragen bij Studie en Beroep (030) 2532670, e-mail: Studievoorlichting@bur.ruu.nl

Eredocoraten 1997

Tijdens de viering van de 361ste dies natalis op 26 maart worden drie eredocoraten uitgereikt.

De faculteit Letteren reikt een eredocoraat uit aan de filmmaker Peter Greenaway, die diverse films in Nederland maakte en een Gouden Kalf won voor zijn film 'Prospero's Books'. Erepromotores zijn prof. dr. W. Uricchio (faculteit Letteren) en prof. dr. F.J. Groebel (faculteit Sociale Wetenschappen).

De Amerikaanse gezondheidspsychologe prof. dr. Susan Folkman krijgt een eredocoraat van de faculteit Sociale Wetenschappen. Zij wordt beschouwd als een

van de invloedrijkste wetenschappers op het gebied van psychologie en gezondheid en heeft een hechte band met de Utrechtse onderzoeksschool Psychology and Health. Als erepromotores treden op prof. dr. W. Stroebe en prof. dr. J. Bensing. De farmaco-epidemioloog prof. dr. John Urquhart, eveneens uit de Verenigde Staten, krijgt een eredocoraat van de faculteit Farmacie. Hij heeft de laatste twintig jaar een indrukwekkende bijdrage geleverd aan de integratie van kennis en inzichten op diverse deelgebieden van de medisch-farmaceutische wetenschappen. Erepromotor is prof. dr. A. Bakker.

Het ei van Columbus

"Dat is het ei van Columbus!" Ik heb een collega die zo vol bewondering reageert als hem een oplossing aan de hand wordt gedaan waar hij zelf nooit aan gedacht heeft. Mijn collega gebruikt 'het ei van Columbus' in een andere betekenis dan de oorspronkelijke. Die heeft veeleer een negatieve lading, namelijk: een triviale oplossing voor een moeilijk probleem.

Waar komt dit ei vandaan? Het onvolprezen spreekwoordenboek van Stoett biedt uitkomst: de uitdrukking gaat terug op een passage uit een Italiaans reisboek van H. Benzo, waarvan al in 1704 een vertaling bij Barent Bos in Rotterdam verscheen onder de titel: 'De gedenkwaardige West-Indise voyagien gedaan door Christoffel Columbus, Americus Vesputius en Lodewijk Hennipman'. Op pagina 8 vinden we daar het verhaal dat Columbus tijdens een diner na zijn eerste reis kritisch werd bejegend door zijn Spaanse gasten. Die vonden zijn onderneming maar een koud kunstje en niets om trots op te zijn. Er waren immers genoeg kundige Spanjaarden die ook een tijdje naar het westen konden varen? Benzo vervolgt dan (en ik moderniseer

het Nederlands enigszins): 'Hierop gaf Columbus geen antwoord, maar vroeg een ei. Hij legde het op tafel en sprak tot hen allen. "En heren, wie van u dit ei op de vlakke tafel overeind kan houden zonder het te ondersteunen, zal deze maaltijd niet hoeven te betalen." Velen waagden een poging maar niemand lukte het. Vervolgens nam Columbus het ei in de hand en kneusde zachtjes de spitse kant een beetje. Hij zette het overeind op de tafel, waar het zo staan bleef. Toen de anderen dit van hem gezien hadden konden ze het makkelijk nadoen. Net zoals ze - toen de nieuwe Eilanden eenmaal ontdekt waren - de reis van Columbus makkelijk konden nadoen.'

Een mooi verhaal, maar is het echt zo gebeurd? Daar steek ik mijn hand niet voor in het vuur. Het is veel waarschijnlijker dat de naam van Columbus gekoppeld is aan een al veel langer bestaand bravoureverhaal. Tenslotte bestaat er ook nog een variant met de beroemde Italiaanse architect Brunelleschi in de heldenrol.

Frank Jansen, universitair docent Nederlands

Toen het ei zei

Jaap Fischer (tegenwoordig Joop Visser) maakte als zanger van Nederlandse liedjes furor in de jaren zestig. Hij zong gekke en gevoelige, verhalende teksten over vrijen en versieren, over liefdesverdriet, de strijd tussen de seksen ('Tem me dan') en het studentenleven. Het lied 'Het ei' valt in de categorie absurd. Het eerste couplet begint als volgt:

*Ik kocht een ei, de melkboer zei
't komt zo onder de kip vandaan
'k ben nog te laat van huis gegaan
om 't mee te kunnen nemen
hier heeft u een jong leven
voor zestien cent of meer
en namens de ouders smakelijk eten mijnheer*

Koddig is de personificatie van het ei. De melkboer begint er mee als hij het nog warme ei aanbiedt als 'een jong leven'. Hij wenst de ik-figuur daarna 'namens de ouders smakelijk eten'. Dan al is het voor de verteller bijna onmogelijk om dat ei op te eten. Het wordt nog erger wanneer het ei begint te praten:

*'Denk eens dat het een jongetje is
dat je hier gaat staan bakken
Denk eens dat het je broertje is
dat zacht sist in de pan*

Het lied eindigt met de regels:
*'Ha ha het was geen jongetje dat je had willen bakken
ha ha het was je broertje niet dat in de pan was gegaan'.
En ik had me weer voor de zoveelste keer door een kuiken laten verlakken
Maar de volgende dag at ik rijst met hele jonge kip... of haan*

De mogelijkheden van de personificatie worden hier ten volle uitgebuit. De trouwhartige 'ik' blijkt door het ei, inmiddels uitgebroed tot kuiken, te zijn vernacheld. Het kuiken lacht hem zelfs vierkant uit: 'Ha ha het was je broertje niet'. Door de spot van het kuiken slaat de overgevoeligheid van de verteller om in zijn tegendeel: wraak. De 'ik' eet het kuiken op: een 'hele jonge kip...of haan'. Door die toevoeging krijgt deze daad bijna het karakter van een babymoord op het nog geslachtsloze kuiken.

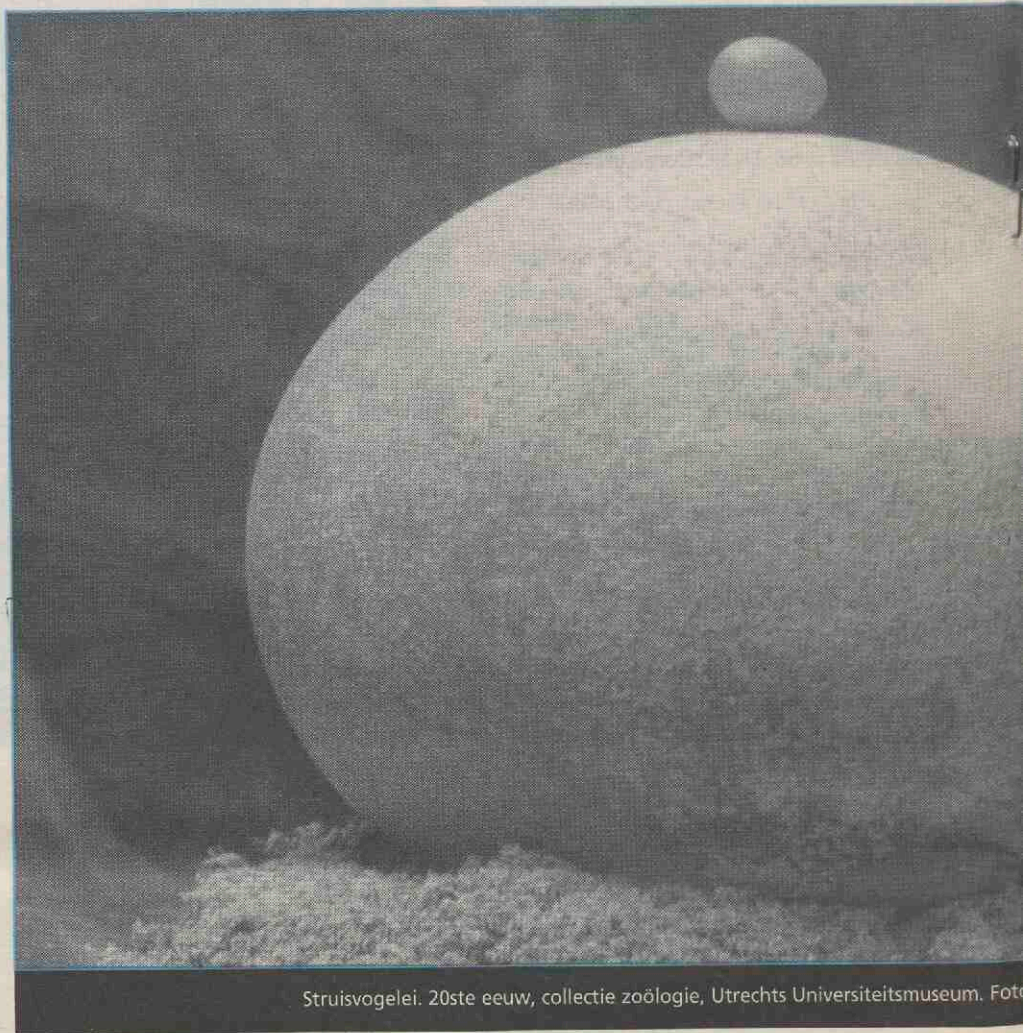
De teksten van Jaap Fischer zijn een interessant knooppunt in de herdefinitie van mannelijkheid in de jaren zestig. Hij zet een tot dan toe nauwelijks bestaande mannelijke tederheid neer. Dat was voordien alleen nog maar in de poëzie voorgekomen, bij dichters als Lodeizen, Andreus en Vroman. Hoe ambivalent de nieuwe man tegenover zijn eigen gevoeligheid staat blijkt echter bij Fischer keer op keer. Zeker in 'Het ei'. Als om de tedere man de mond te snoeren neemt de macho het weer over.

Het Engelse woord voor kuiken is 'chicken'. Er bestond in de jaren zestig en zeventig een softpornblad onder de titel Chick, het hippie- of slangwoord voor meisje of meid. Is Fischers 'ei' een allegorie voor de wijze waarop vrouwen (in de mannelijke verbeelding) een beroep doen op tederheid en zachtheid, om de man die erin trapt vervolgens uit te lachen? Waarna de wraakactie niet kan uitblijven? Nadere analyse van Fischers oeuvre zou die suggestie kunnen bevestigen of weerleggen.

Maaïke Meijer,
universitair hoofddocent
Vrouwenstudies

Het

Met het paasfeest in aantocht heeft de redactie van *Illustrer* zich laten inspireren tot een enigszins fr...
De onderzoekers die wij om een bijdrage vroegen bleken tot onze verrassing eerder al eens over dit fen...
ceerd. Waaruit weer eens mag blijken dat het werkterrein van de wetenschap geen grenzen kent. Het

Struisvogelei. 20ste eeuw, collectie zoölogie, Utrechts Universiteitsmuseum. Foto

Sleutelen aan de eicel

Transgene muizen zijn al heel courant. De 'transgene muis faciliteit Utrecht' levert ze 'op bestelling'. Omstreden is het wél, dat gesleutel aan de eicellen. Maar daar staan veelbelovende toepassingsmogelijkheden in het geneeskundig en farmaceutisch onderzoek tegenover.

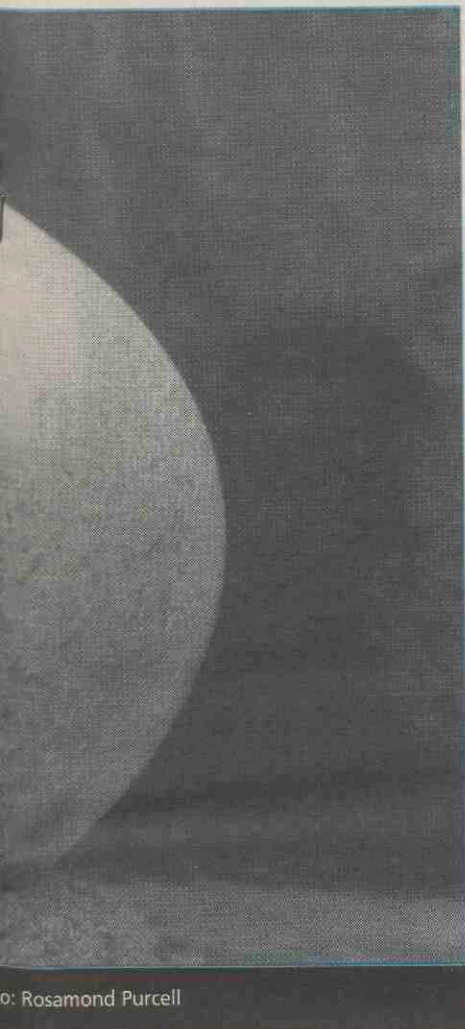
Bioloog dr. Sjef Verbeek - tevens universitair docent aan de faculteit Geneeskunde - 'maakt' muizen waarin menselijke ziekten worden nagebootst. "Laat ik een voorbeeld geven", vertelt hij enthousiast. "Xeroderma pigmentosum. Dat is een huidziekte waarbij heel snel een huidtumor kan ontstaan zodra de lijders aan die ziekte met UV-straling in contact komen. Die straling beschadigt het erfelijke DNA in de huidcellen. Normaal gesproken herstellen die cellen zich wel weer. Daarvoor beschikken de meeste mensen over een reparatiesysteem, bestaande uit een eiwit dat de schade herkent en enzymen die de schade weer herstellen. Sommige Xeroderma pigmentosum-patiënten missen dat eiwit, waardoor zij die schade niet opmerken en ook niet kunnen repareren. DNA veranderingen staan altijd aan de basis van de ontwikkeling van

kanker. Vandaar dat snelle ontstaan van huidtumoren bij deze patiënten", legt Verbeek uit. "Wij hebben nu een muis gemaakt waarin het gen XPA - dat het betreffende eiwit codeert - kapot is gemaakt. En wat blijkt? Die muizen vertonen precies hetzelfde ziektebeeld als die patiënten."

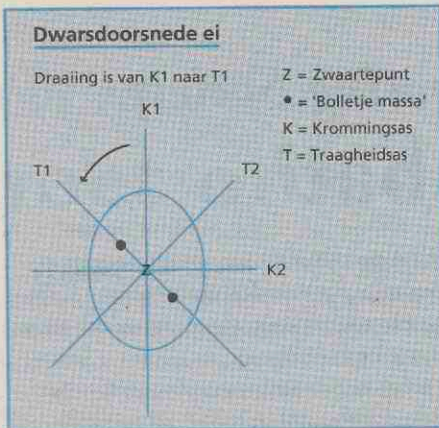
Deze XPA-deficiënte muis is in samenwerking met het RIVM te Bilthoven gemaakt door de 'transgene muis faciliteit Utrecht', een joint venture van de Onderzoeksschool Infectie & Immunitet, de afdeling Immunologie van het Academisch Ziekenhuis Utrecht en het Gemeenschappelijk Dierenlaboratorium van de Universiteit Utrecht. "Het RIVM was op zoek naar een muis die heel gevoelig is voor stoffen die veranderingen kunnen aanbrengen in het DNA. Het identificeren en karakteriseren van deze stoffen, waaraan wij in de vorm van luchtverontreiniging en toevoegingen in het voedsel worden blootgesteld, vormt een essentieel onderdeel van de strijd tegen kanker. De bestaande diervormen zijn te ongevoelig om zulke bepalingen met hoge betrouwbaarheid uit te kunnen voeren. Met de recente technieken om het erfelijk materiaal te veranderen zijn wij nu in

ei

ivoor thema voor de middenpagina: het ei.
 nomeen te hebben nagedacht of zelfs gepubli-
 ei multidisciplinair tegen het licht gehouden.

o: Rosamond Purcell

Wonderei

Leg een gekookt ei op een gladde tafel. Geef het een flinke slinger om z'n verticale as. Het ei zal gaan draaien. Dan kan het volgende gebeuren: het ei gaat langzamer draaien en begint tegelijkertijd te wobbelen. Dit wobbelen gaat geleidelijk weer over in een draaiing, maar nu wel de andere kant op. Het ei heeft een voorkeur om linksom of juist rechtsom te draaien. Dat wil zeggen, theoretisch. In de praktijk is er helaas te veel energie-

verlies door wrijving, waardoor dit gedrag niet zo goed waar te nemen is. Natuurkundigen kennen dit verschijnsel al lang. Het treedt niet alleen op bij eieren, maar ook bij bepaalde asymmetrische stenen. Het verschijnsel is heel duidelijk te zien bij de zogenoemde 'wondertol' of het 'schommel-schuitje'. Wiskundige dr. Joost Hermans onderzocht de beweging van 'rollende starre lichamen' en vond een gedeeltelijke verklaring voor dit wonderlijke gedrag. Een liggend ei heeft twee krommingsassen: een as van de minste kromming (denk aan de lengte-as) en een van de meeste kromming (denk aan de breedte-as). Daarnaast zijn er twee traagheidsassen die aangeven hoe de massa over het ei verdeeld is. Deze assen gaan door het zwaartepunt en verdelen het ei in twee delen met gelijke massa. De massa van een ei blijkt nu zodanig ongelijkmatig verdeeld, dat de krommingsassen

niet samenvallen met de traagheidsassen. Hierdoor heeft het ei een voorkeursrichting: het draait het liefst van de as van de minste kromming naar de as van de minste traagheid. Als het ei tegen z'n richting in wordt gedraaid, zal het via een 'wobbelfase' z'n draairichting veranderen. Dit voorkeursgedrag komt overigens alleen tot uiting als het ei een flinke slinger krijgt. Er moet een bepaalde energiedrempel overschreden worden. Als het ei met weinig energie wordt rondgedraaid, heeft het geen voorkeur. Het draait net zo lief de ene als de andere kant op, en theoretisch gaat dit oneindig door. (KBK)
 Voor meer informatie over wondertallen en andere rollende starre lichamen:
 j.hermans@research.kpn.com

De kip of het ei?

De vraag 'Wat kwam eerst: de kip of het ei?' roept, kakelend vers, een gedachte van de filosoof Kant in herinnering. Kant stelde dat het menselijk denken door twee tegenstrijdige wetten wordt gekenmerkt. Aan de ene kant ziet de geest zich gedwongen alles wat aan voorwaarden en oorzaken is gebonden op iets onvoorwaardelijks terug te voeren. Er móet een begin zijn geweest aan de reeks van kippen en eieren. Aan de andere kant moet de menselijke geest erkennen dat iedere voorwaarde zelf ook weer aan voorwaarden is gebonden. Het eerste kippenei moet door een kip gelegd zijn, maar die kip kwam weer voort uit een ei. De zoektocht naar het onvoorwaardelijke voert sommigen naar God en het creationisme. Maar daarmee ook naar het menselijk onvermogen om een vraag als deze zinvol te beantwoorden. Misschien kan men God nog wel redenen toedichten voor zijn scheppingsactiviteit als zodanig (de liefde voor de mens?). Maar het doorzien van zijn voorkeur voor de kip of het ei als oorsprong van de species, dat gaat wat ver.

Kan de evolutietheorie ons hier misschien de helpende hand bieden? De verleden tijd waarin de vraag is gesteld, wijst immers in de richting van een natuurhistorisch antwoord. Het feit dat de vraag niet empirisch te beantwoorden is, schept bovendien de gewenste ruimte voor de speculatieve drang van de mens. Zo zijn er nogal wat bevlogen genetici die geneigd zullen zijn de voorkeur te geven aan het primaat van het ei. Het ei is het omhulsel van de eicel, de drager van het DNA. Dat zorgt voor de eiwitten en andere stoffen die uiteindelijk de kip maken tot wat ie is. Bovendien blijft het specifieke kip-formerende genoom door de tijd heen bestaan. Kippen komen en kippen gaan, maar het DNA dat blijft bestaan. Ongetwijfeld zou Plato in zijn Ideeënwereld eerder het qua vorm ideale ei hebben opgenomen dan de ideale kip. Die gaat pikkend en schijtend door het ver-

gankelijke leven. De kip is niet meer dan de tijdelijke verblijfplaats, de empirische manifestatie, het vergankelijke vehikel van het DNA. Het ovale ei is daarvan de mathematisch gezien bijna volmaakte drager. Maar is dit niet een ontologische bewering, een bewering over de bouwstenen van de biologische werkelijkheid? Op zichzelf valt daaruit nog geen antwoord op onze 'oorsprongsvraag' af te leiden. Er is echter een sterk argument dat steun verleent aan de gedachte dat het kippenei eerst kwam. Daarvoor moeten we echter wel eerst een lastig probleem terzijde schuiven, namelijk: wanneer is een dier (nog) een kip en wanneer niet (meer)? We nemen gemakshalve aan dat we dit weten, met dien verstande dat we een kip niet definiëren als een dier dat kippeneieren legt. We gaan er dan vanuit dat er gedurende lange tijd aan elke kip een soortbepalend kippenei is voorafgegaan en aan elk kippenei een soortkenmerken dragende kip. Echter, op zeker moment is er een ei gelegd door een pre-kip. Die heeft via mutatie van haar genetische materiaal tijdens haar leven een 'ei-cel' voortgebracht. Daaruit ontstond de 'echte' kip. Het 'eielijk' omhulsel was nog van de prekip, de eicel was al een kip. Het ei wint dus, misschien niet door knock-out, maar dan toch op punten. De vraag wat er het láátst zal zijn, 'de kip of het ei', is lang zo moeilijk niet te beantwoorden: we trekken nu immers zelf aan de genetische strengetjes en weten dat het soortbegrip uiterst relatief is. Met een eenvoudige DNA-micro-injectie in het ei van een kip kunnen we een nieuwe soort maken. Wat dacht u van een kip die gekleurde paaseieren legt: de pip? Van de pip zullen we zeker weten dat het ei er het eerst was.

Jan Vorstenbosch,
 universitair docent wijsbegeerte
 (met dank aan C. en A.)

De oerkip en haar ei

Er was een keer een oerkip die behoefte had aan tragedie.

Zij wou zo dolgraag wenen, net als Romeo en Juliet,

maar dat was toen ondoenlijk want er werd nog niet zo voortgeplant.

Zij maakte dus een bedevaart naar Toekomstland, waar werd gepaard

maar hoe zij zich ook varen liet, ware liefde werd het niet.

Affaires met een krokodil liepen uit op luid gegil,

een nachtje met een gordeldier hielp voorlopig ook geen zier.

Zij vertoefde zelfs een poos in de omhelzing van een roos en voelde wel een beetje groei maar ach, bloeden is geen bloei.

Ten slotte werd Moeder Natuur dit soort pogingen te guur en liet het beest onder de veren op een nacht eens flink muteren.

De kip ontwaakte, moest zich schamen en fluisterde: 'Ik ben een dame...'

Fout, maar ten bate van de zonde werd nu ook Haanlief uitgevonden.

Ach hoe gelukkig was het paar dat eerste uur! Dat eerste jaar.

De tragedie waar het om ging werd nauwelijks een herinnering

en het geluk ging pas voorbij door de druk van het eerste ei.

MORAAL

Vrouw! Stel uw vrede toch op prijs en gedenk Uw eierstok als gij ontwaakt van het gekrijs dat opstijgt uit een kippenhok.

Leo Vroman, schrijver/bioloog

staat een muis te creëren die zeer gevoelig is voor stoffen die schade kunnen veroorzaken." De ethische bezwaren tegen deze transgenese hebben volgens Verbeek vooral te maken met het feit dat er letterlijk ingegrepen wordt in de genetische 'make-up' van een dier. Er wordt een gen toegevoegd of juist uitgeschakeld. Dat gebeurt door middel van zeer geavanceerde technieken, via zogeheten 'micro-injectie' van DNA in een bevruchte eicel of via injectie van embryonale stamcellen waarvan het erfelijk materiaal is veranderd, in een later embryonaal stadium, de blastocyst. Dat toegevoegde of veranderde DNA wordt dan weer aan volgende generaties doorgegeven. Maar doordat een dier door zo'n genetische modificatie iets kan wat het vroeger niet kon – een eiwit aanmaken bijvoorbeeld – of juist niet meer kan, is het mogelijk nauwkeurig vast te stellen wat de rol van een bepaald gen is in het ontstaan van bijvoorbeeld allergieën of kanker. Daardoor kunnen erfelijke aandoeningen bij de mens in een diermodel worden nagebootst en bestudeerd." Dat kan, betoogt Verbeek, voor de gezondheidszorg grote stappen voorwaarts betekenen. (AH)

Utrecht Debating Society

'Maagpijn voor elk debat'

Het Domplein ligt er een beetje troosteloos bij. Glimmende klinkers en een handvol verzopen fietsen. Het Academiegebouw is deze woensdagavond het decor van heftige discussies. Leden van de Utrecht Debating Society (UDS) oefenen hun spreekvaardigheid.

De UDS is een jaar oud maar heeft in die korte tijd toch al een ledenbestand van 50 debaters opgebouwd. De meesten studeren aan de Universiteit Utrecht. Een aantal komt elke week bij elkaar in het Academiegebouw. De omgeving – een zaaltje achteraf met hoge ramen, een schoolbord, metalen tafels en stoelen – lijkt niet echt uit te nodigen tot een fijn robbertje taalvechten. "Maar de entourage is niet wat een debat maakt", benadrukt Pieter Sutorius, de enige alumnus van de Universiteit Utrecht die de vereniging rijk is. "Het zijn de debaters zelf die zorgen dat het boeiend en leuk wordt." "Humor maakt je sterk in een debat. En met wat subtiele opmerkingen heb je moreel al snel gewonnen. Althans, zo ervaar ik dat." Pieter heeft twee jaar geleden zijn rechtenstudie afgesloten en is werkzaam als beleidsmedewerker onderwijs bij de Gehandicaptenraad. "Vanuit mijn werk moet ik wel eens op het Ministerie van Onderwijs zijn. Soms moet je mensen overtuigen en ik merk dat ik in mijn studie heb gemist hoe je dat het best kan doen. Een goede voorbereiding voor spreken in het openbaar schiet er naast al de theorie

vaak bij in. De theorie is belangrijk, maar de oude Grieken beschouwden de retorica al als een wetenschap. Dus in een academische studie zou je daar wat van terug moeten vinden."

Een gangbare cursus 'spreken in het openbaar' geeft volgens Pieter niet de mogelijkheid die het debatteren wel biedt. "Je argumenten opbouwen en scherpen. Anticiperen op wat de ander zegt, om maar wat te noemen. Ik vind het nu makkelijker om mijn mond open te doen, ik heb wat meer lef gekregen. Bij het spreken voor een groot publiek durf ik meer de zaal in te kijken en te communiceren met het publiek. Allemaal zaken die ik miste in mijn studie en die ik bij UDS wel tegenkom."

Stelling

Voor elk debat kiest men een stelling. 'Thbt (This house believes that) Machiavelli is the way' of 'Thbt western feminism is not applicable in developing countries'. Pieter: "Gezien sommige onderwerpen is enige feeling met het studentenleven niet weg." Na de teamindeling in 'government' of 'opposition' is er een kwartier voorbereidingstijd. Dan brandt het debat los. Elke spreker heeft zes minuten. Tijdens het debat geeft de voorzitter van de jury de resterende spreektijd aan door zijn vingers op te steken.

De debaters onderstrepen hun standpunt met alle middelen. Met brede armgebaren of driftig rondlopen achter en rond het kathedraal. Ook de mogelijkheden van de stem worden volop onderzocht. Hard, zacht, hoog, laag, als het maar helpt om de jury te overtuigen.

Want die kijkt niet alleen naar de argumenten, maar ook naar hoe je die brengt. "Sta je als een zoutzak eentonig te praten, dan zie je dat terug in de punten."

"Ik heb nog steeds maagpijn vóór elk debat", bekent Pieter. "Maar het gevoel na afloop, als je je standpunt hebt verdedigd. Het is dan net of je zweeft." De leden zijn over het algemeen nog studenten. "Klopt, maar we hebben allemaal dezelfde interesse: debatteren."

En een beetje vrolijkheid en gezelligheid vind ik ook erg belangrijk. Dus wil je graag debatteren in een serieuze sociale omgeving, dan zit je hier goed. Ik heb er in ieder geval al veel profijt van gehad."

(JBvO)

Voor meer informatie over de Utrecht Debating Society: Hella Borking, (030) 2945248 of Bibilotte Duyvesteyn, (030) 2516717.

Pieter Sutorius: "argumenten opbouwen en aanscherpen"

Jubilerend SIB benadert reünisten

"Wij zijn wel een vereniging, maar we doen niet aan ontgroeningen. En we maken nauwelijks onderscheid tussen eerste- of ouderejaars. Bij ons kun je op een relaxte, vrijblijvende manier van alles leren over internationale betrekkingen."

De Utrechtse Studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen, kortweg SIB, viert in de week van 15 april haar derde lustrum. Oud-voorzitter van de SIB Maaïke de Langen en de voorzitter van de lustrumcommissie Katrien Klep, allebei derdejaars rechten: "De vereniging is opgericht op 12 maart 1982 door een student die bij SIB-Leiden zat. Er zijn nu acht zogenaamde SIB-steden, maar elke afdeling heeft een eigen sfeer. In Utrecht bekijken we op een serieuze manier de internationale politieke problematiek en cultuur. Natuurlijk wordt gezelligheid niet geschuwd, maar dat is eerder een middel dan een doel."

In de lustrumweek geldt als thema 'de vier elementen': lucht, aarde, water en vuur. Elke dag staat in het teken van een van deze elementen. Katrien: "Zo hebben we bij de

opening een lezing over de energieproblematiek en organiseren we op een van de avonden een SIB-DIS. Een diner waarbij de vier elementen de hoofdrol spelen. De vrijdag is gereserveerd voor de eerste reünistenactiviteit van SIB. We sluiten de week af met een gala op zaterdagavond in kasteel Doornenburg bij Nijmegen."

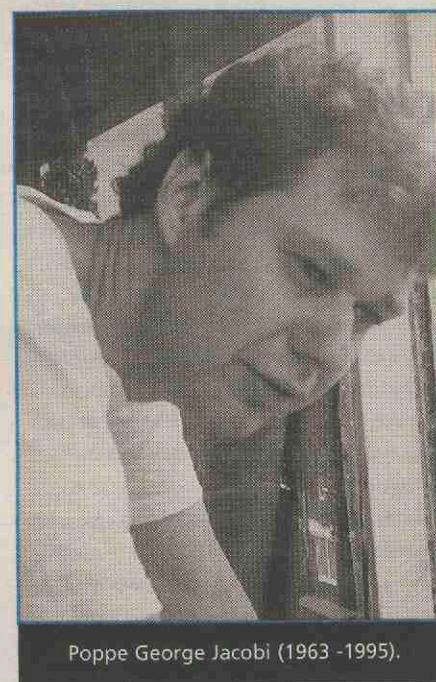
Reünisten

"Sinds twee jaar werken we aan een reünistenbeleid en op de oproepen in 'illustrer' krijgen we veel reacties", vervolgt Maaïke. "Het blijkt dat veel oud-leden graag willen meedenken en -helpen. Daarom hebben we in de lustrumweek ook een echte reünisten-dag." Wat het programma precies inhoudt is nog een verrassing. "Maar een lezing en een borrel zijn welhaast zeker", onthult Katrien. "Bovendien zijn we bij het opruimen van ons archief een aantal foto's tegengekomen en zelfs de notulen van de eerste vergadering. Dit stukje geschiedenis wordt in elk geval tentoongesteld."

SIB-Utrecht telt ongeveer 250 leden, verspreid over alle faculteiten van de Universiteit Utrecht en enkele van de Hogeschool van Utrecht. Er zijn commissies die het wel en wee

van de vereniging behartigen, en werkgroepen die inhoudelijke thema's en onderwerpen over het buitenland en internationale vraagstukken aan de orde stellen. (JBvO)

Voor meer informatie: SIB-Utrecht, Internationaal & Cultureel Centrum Parnassus, Kruisstraat 201, 3581 GK Utrecht, (030) 2532884, e-mail: sib@fys.ruu.nl.

Poppe George Jacobi (1963 -1995).

Collectie Poppe G. Jacobi

De Letterenbibliotheek kreeg eind januari een opmerkelijke uitbreiding van de collectie: ruim vierhonderd boeken over de Amerikaanse populaire muziek van de twintigste eeuw. Het gaat om de 'Collectie Poppe G. Jacobi', genoemd naar een oudstudent van de Universiteit Utrecht die in november 1995 op 32-jarige leeftijd overleed. Tijdens en na zijn studie geschiedenis verzamelde Jacobi literatuur over Anglo-Amerikaanse populaire muziek met het doel hierover een boek te schrijven, maar daarvan is het niet meer gekomen. Zijn familie droeg tijdens een informele bijeenkomst de collectie over aan de bibliotheek.

Hoogleraar terug in de schoolbanken

'Juf moet ook eens naar mij luisteren'

De school moet een proeftuin zijn.

Kinderen moeten leren hoe ze keuzes maken, verantwoordelijkheid dragen, respect tonen voor andersdenkenden. In de praktijk komt hier weinig van terecht. Micha de Winter, hoogleraar Ouder- en Kindzorg, keerde terug in de schoolbanken.

ARMAND HEIJNEN · U-BLAD

Een les Nederlands voor 3-atheneum, over waardenoverdracht in de fotojournalistiek. De Winter: "Prachtig onderwerp, dacht ik. De leerlingen kregen eerst de begrippen uitgelegd: wat zijn waarden, hoe draag je die over, wat is objectiviteit en subjectiviteit. Daarna moesten ze die algemene concepten toepassen op een foto. En wat deed die lerares? Ze koos een foto uit het boek van een koe in een weiland. Niemand werd daar warm of koud van; ik vond dat een gemiste kans. Waarom gebruikte ze niet het plaatselijke huis-aan-huisblad, of een foto van Michael Jackson die zijn neus heeft laten verbouwen? Op mijn vraag na afloop van de les waarom ze geen aansprekender foto had gekozen, antwoordde de lerares: 'Dan had het een heel lange discussie kunnen worden, en daar hebben we geen tijd voor. We hebben in de sectie afgesproken allemaal hetzelfde tempo aan te houden; ik kan niet achterop raken.' Ik vond dat een treffend voorbeeld van een methodiek-centrale aanpak. Waar het om gaat is: tempo maken met je leerstof, bij je boek blijven, resultaten boeken."

Eiland

Sinds de Verlichting bestaat er een aparte kinderwereld, een eiland waar kinderen zich vrijelijk kunnen ontwikkelen en beschermd zijn tegen de boze buitenwacht. De hoge muren van de school moesten de kinderen letterlijk en figuurlijk afschermen van de maatschappij. "Die ontwikkeling is zo ver doorgeschooten dat het kinderen ontbreekt aan 'maatschappelijke oefenruimte'", vertelt De Winter. "Als kinderen van school komen, worden ze bijna letterlijk in de maatschappij geworpen, zonder daar voldoende voor te zijn toegerust. Ze krijgen enorm veel informatie, maar die sluit nauwelijks aan bij hun eigen beleving, en al helemaal niet bij hun directe leefwereld: de school zelf. Over de inrichting van de school beslissen ambtenaren, docenten, ouders en directies. De kinderen staan buitenspel. In mijn boek 'Kinderen als medeburgers' pleit ik ervoor dat kinderen serieus worden genomen als 'medeburgers', dat ze actief betrokken raken en verantwoordelijkheid krijgen bij de inrichting van hun omgeving." "Dat normen en waarden weer terugkeren in de klas heeft veel te maken met angstgevoelens", meent De Winter. "Je kent die verhalen wel: jeugdcriminaliteit, onveiligheid op straat, strafkampen, drugsoverlast, gezinsdesintegratie. Als we nu maar weer 'moraal-lesjes' gaan geven, dan komt het misschien toch nog goed 'met die jeugd van tegenwoordig'. Maar in de

praktijk blijkt dat het praten over normen het gedrag nauwelijks beïnvloedt. Ook al weten kinderen 'hoe het hoort', dat wil nog niet zeggen dat ze het ook doen. Tegelijkertijd zijn normen op een school aan de orde van de dag: er wordt gepest, ruzie gemaakt, er worden schoolregels en sancties afgekondigd, er wordt opgetreden en gestraft. Die dagelijkse praktijk is bij de overdracht van normen veel invloedrijker dan dat moraal-lesje. Dan denk ik: maak van die dagelijkse praktijk gebruik; neem kinderen serieus, geef ze verantwoordelijkheid. Dat is goed voor hun ontwikkeling en leuk tegelijk."

Anarchie

Maar hoe geef je kinderen verantwoordelijkheid voor de inrichting van de school als er zo'n duizend rondlopen. Ontaardt dat niet in anarchie?

De Winter: "Dat is geen kwestie van kennis. Het is een houding, met kinderen in gesprek durven en willen gaan. Een voorbeeld. Veel scholen hebben een schoolreglement. De ene methode is: aan het begin van het schooljaar

leiding. Kinderen leren op die manier samenwerken, een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen, kortom, ze leren die dingen die ze later in de maatschappij nodig hebben."

Dialogoog

Maar ook al neem je kinderen serieus als gesprekspartner, de leraar heeft meer macht en verantwoordelijkheid. Er kan toch nooit een dialoog 'op voet van gelijkheid' ontstaan? "Ik pleit ook niet voor een sfeer waarin altijd maar gepraat en gesoebat wordt", zegt De Winter. "Natuurlijk heb je met een opvoedingssituatie van doen waarin knopen moeten worden doorgehakt en grenzen gesteld. Maar dat wil niet zeggen dat een dialoog onmogelijk is. Of dat leraren niet hun best moeten doen om te achterhalen wat die leerlingen nu echt bezighoudt. Dat is geen dialoog op voet van gelijkheid, maar wel een dialoog waarin rekening wordt gehouden met de affectieve en emotionele componenten die onderwijs ook heeft. Ik vind het onbegrijpelijk dat van dat potentieel geen gebruik gemaakt wordt. Jongeren weten heel

de volgorde: boek, boek, stencil, boek, repetitie, boek. Ik was in die 3-atheneumklas ten tijde van de Amerikaanse presidentsverkiezing; de kinderen hadden het zelf voor en tussen de lessen daarover. Maar in de geschiedenisles, waar het nota bene op dat moment ging over het Amerikaanse kiesmannestelsel, werd overgegaan naar hoofdstuk 2, paragraaf 3.

'Het ontbreekt aan leraren met een verhaal'

Vind je het raar dat – als krant, tv of hobby zelden deel uitmaken van het onderwijs – die generatie het verwijt krijgt ongeïnteresseerd te zijn?"

"Het onderwijs is in didactisch opzicht met sprongen vooruitgegaan, met veel meer groepswork en zo. Maar het ontbreekt aan leraren met een verhaal. Wie me altijd is bijgebleven, is de geschiedenisleraar die ver-

Prof. dr. Micha de Winter: "Kinderen moeten op school leren hoe ze keuzes maken en verantwoordelijkheid dragen."

gaat de rector in de kantine op een podium staan en zegt: 'Wij spreken met elkaar af dat...'. Dan volgt er een lijstje regels, dat de leerlingen naderhand op een A4-tje uitgereikt krijgen. De andere methode is dat je daadwerkelijk iets met de kinderen afspreekt, dat je samen regels maakt – in klassenverband. Over een aantal zaken hoef je niet te discussiëren: dat er geen geweld op school gebruikt wordt, of gedeald, of dat ze niet mogen roken tijdens de les. Maar dat betekent niet dat je het nergens meer over hoeft te hebben. Je kunt bijvoorbeeld met ze afspreken dat affiches niet tegen de muur maar op het prikbord horen. Doorgaans blijkt dat die regels veel strenger zijn dan die van de school-

veel over hun school, over de leraren of over wat mis dreigt te lopen. Maar er wordt nauwelijks geluisterd. Zoals een scholiere het zei: 'De juf zegt dan wel dat ik niet naar haar luister, maar zij moet ook eens een keer naar mij luisteren!'"

Vertellen

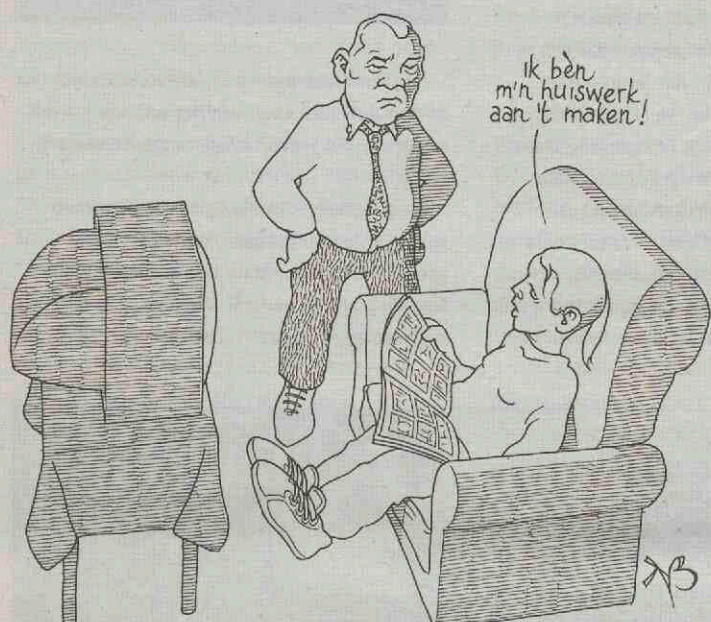
"Ik wil die leraren niet afkraken. Integendeel, ze hebben een zwaar beroep dat ze onder niet al te gunstige omstandigheden moeten uitoefenen. Er zijn er zat die dat met een grote betrokkenheid doen. Maar het accent ligt wel heel sterk op kennisoverdracht. Daarvoor wordt een prachtige, afwisselende didactiek bedacht – 'zappend onderwijs' – maar wel in

halen hield over de Palestijnen – waar ik als klein zionistisch jongetje tegen te keer ging. Of die leraar Engels die het Prisma-woordenboek had geschreven en daar lessen lang over kon vertellen. De populairste leraar op de school waar ik heb meegelopen was de leraar Duits, volgens de leerlingen 'omdat die af en toe op zijn praatstoel te krijgen was'. Dan gaat het niet alleen om het aansluiten bij de belevingswereld van de scholieren – hoe belangrijk dat ook is –, maar tevens om de uitstraling. Vindt die leraar het leuk om met jongeren bezig te zijn en hen tot nieuwsgierigheid te prikkelen? Of is het een lesboer die aan zijn boekje vasthoudt en door iedere andere lesboer te vervangen is?"

Berichten voor Illustrerzake kunt u vóór 30 april 1997 sturen naar de redactie. Adres zie colofon, pagina 18.

Universiteitsdag 5 april 1997

Alle alumni van de Universiteit Utrecht zijn van harte welkom op de Universiteitsdag die op zaterdag 5 april plaatsvindt. De bij de universiteit bekende alumni hebben een uitnodiging, een compleet programma-overzicht en een antwoordkaart thuis ontvangen.

Globaal programma-overzicht

Ochtendprogramma, van 10.30 tot ca. 12 uur (Academiegebouw)

Van boek naar beeld; Nieuwe communicatietechnieken en -middelen in het onderwijs van morgen.

Twee presentaties, verzorgd door prof. dr. F.J. Groebel, hoogleraar in de Psychologie van de Massacommunicatie aan de Universiteit Utrecht en door drs. B.J.M. Verwaayen, algemeen directeur van PTT Telecom.

Aansluitend een demonstratie verzorgd door de Nederlandse Onderwijs Televisie.

Het ochtendprogramma wordt aangeboden door de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds.

Middagprogramma van 14 uur tot ca. 18 uur (verschillende locaties)

Alumni worden door de faculteiten ontvangen op eigen locaties in de binnenstad en in De Uithof. De programma's worden afgesloten met facultaire borrels. Meer informatie over de facultaire programma's vindt u in het toegezonden programma-overzicht of via de vermelde telefoonnummers. M.m.v. Aardwetenschappen (UGV, (030) 253 2019. Zie informatie elders in Illustrerzake

onder Faculteiten, pagina 15), Biologie (030) 253 2822, Farmacie (030) 253 7317, Godgeleerdheid (030) 253 1853, Letteren (Algemene Letteren (030) 253 6103, Duits (030) 253 6182 / 230 0614, Engels (030) 253 6193, Geschiedenis (030) 253 6222, Italiaans (030) 253 6427 / 253 6365, Keltisch (030) 253 6160, Kunstgeschiedenis (030) 253 6262, Linguïstiek (030) 253 6265, Literatuurwetenschap (030) 253 6689, Nederlands (030) 253 8000, Spaans (030) 253 6400, Vertalen (030) 253 6413 / 253 6400, Theater- Film- en TVwetenschap (030) 253 6366), Natuur- & Sterrenkunde (030) 253 1046, Rechtsgeleerdheid (030) 253 7017, Ruimtelijke Wetenschappen (030) 253 1405/253 2044, Scheikunde (030) 253 3793, Sociale Wetenschappen (030) 253 3200, Wiskunde & Informatica (030) 253 1515, Wijsbegeerte (030) 253 1831.

Avondprogramma (Academiegebouw)

Grand café met muziekoptredens vanaf ca. 17.30 uur de gehele avond door in verschillende zalen *Paul Schnabel in gesprek met Frits van Oostrom*, 20.00 - 20.45 uur (aula)

Paul Schnabel interviewt Frits van Oostrom: over werk, inspiratie, wetenschap, fantasie, literatuur etcetera. Frits van Oostrom is alumnus van de Universiteit Utrecht, hoogleraar in de Nederlandse letterkunde aan de Rijksuniversiteit Leiden en winnaar van de AKO-literatuurprijs 1996 met 'Maerlants Wereld'. Prof. dr. P. Schnabel is alumnus van de Universiteit Utrecht en hoogleraar geestelijke gezondheidszorg bij de vakgroep klinische psychologie, en columnist van NRC Handelsblad. *Vincent Bijlo*, 'Niet zeiken, gewoon doen', 21.15- 22.00 uur (aula) *Vincent Bijlo*, ooit student Nederlands in Utrecht, speelt een gedeelte van zijn nieuwe cabaretprogramma.

Eetgelegenheden (alleen na opgave)

Lunch Er is op twee locaties de mogelijkheid om te lunchen: in de binnenstad in het Academiegebouw en in De Uithof in het Bestuursgebouw. Voor vervoer van de binnenstad naar De Uithof wordt gezorgd. Tijd: 12.20 - 13.30 uur; kosten:

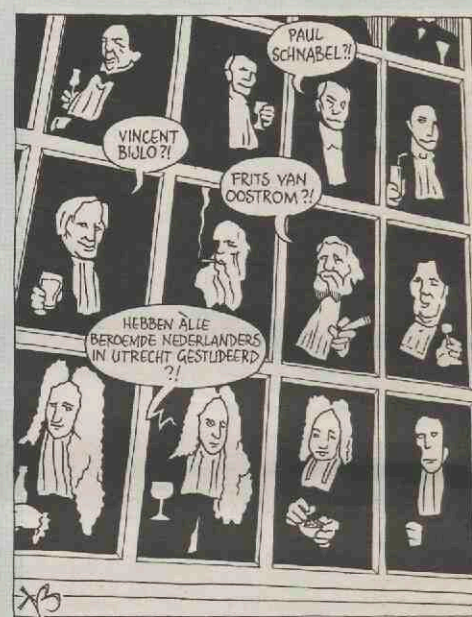
f 15,- per persoon *Diner en lopend buffet in het Academiegebouw* 's Avonds is er de gelegenheid om te dineren in de Senaatszaal van het Academiegebouw. Tijd: 19.30 - 23.00 uur; kosten: f 60,- per persoon (incl. dranken) Voor degenen die het avondprogramma in de aula en in het Grand café willen volgen, is er de gelegenheid vooraf een hapje te eten aan een lopend buffet. Tijd: 18.30 - 20.00 uur; kosten: f 25,- per persoon (excl. dranken)

Errata

In de programmaprofolder die u ontvangen heeft, staan een aantal fouten:
-Rechtsgeleerdheid: faxnummer moet zijn (030) 2537300
- Natuur- en Sterrenkunde: e-mailadres moet zijn g.j.c.m.warde-

naar@fys.ruu.nl

- Godgeleerdheid: e-mailadres moet zijn mbosch@ggl.ruu.nl
- Algemene Letteren: telefoon moet zijn (030) 2536028, e-mail saskia.franken@let.ruu.nl
- Scheikunde: e-mail moet zijn j.a.dekooker@chem.ruu.nl

Algemeen

Utrechts Studenten Koor en Orkest

Ook in 1997 zal het Utrechts Studenten Koor en Orkest (USKO) haar Bach-traditie in stand houden. Op vrijdag 18 april 1997 (om 20.15 uur) geeft het USKO een uitvoering van de *Hohe Messe* van J.S. Bach. Dit concert vindt plaats in de Jacobikerkerk te Utrecht. Het geheel staat onder leiding van dirigent Harold Lenselink. De solisten zijn: Annelie Brinkhof (sopraan), Hermien de Zwart (alt), Bernard Loonen (tenor) en Pierre Mak (bas). *Plaats: Jacobikerkerk, St. Jacobsstraat 171, Utrecht* *Toegang: f 15,-; CJP, Pas 65, Studentenkaart f 12,50* *Reserveringen: (030) 2538785 (USKO-kamer)*

De Salon

Op zondag 20 april (14.30-17.00 uur) is er in het Polman's Huis (hoek Keistraat/Jansdam, Utrecht) weer het publiek debat De Salon. Het thema is 'schoonheid'. Schoonheid is big business. En echt niet alleen in Amerika. Er zijn de afgelopen jaren alleen al in Nederland veertig commerciële klinieken voor plastische chirurgie ontstaan. Mooie mensen zijn succesvoller op de huwelijksmarkt, actiever in het seksleven en productiever in hun nageslacht. Mooie mensen worden bovendien vaak aardiger, intelligenter, creatiever en communicatiever gevonden en ze hebben vaak meer succes op hun werk. Hoe staat het met de schoonheidsidealen in Nederland?

Toegang f 5,-, met U-pas f 2,50

Informatie en reserveringen: Germaine Custers, (030) 2533708, e-mail: g.custers@bur.ruu.nl.

Utrechtsch Studenten Concert

Donderdag 22 mei geeft het Utrechtsch Studenten Concert zijn traditionele voorjaarsconcert in Muziekcentrum Vredenburg. Het orkest brengt dan de Nederlandse première van de 'Drie dansen voor orkest' van **Roel van Oosten**. Dit stuk is speciaal voor het USConcert gecomponeerd in gezamenlijke opdracht van het USConcert en het Fonds voor de Scheppende Toonkunst. Verder staan op het programma het Tweede Pianoconcert van **Brahms**, met als solist **Paul Komen**, en tenslotte de Eerste Symfonie van **Sjostakovitsj**. Het concert begint om 20.15 uur. Kaarten kosten f 17,50/f 12,50 (CJP, studentenkaart, Pas 65, U-Pas).

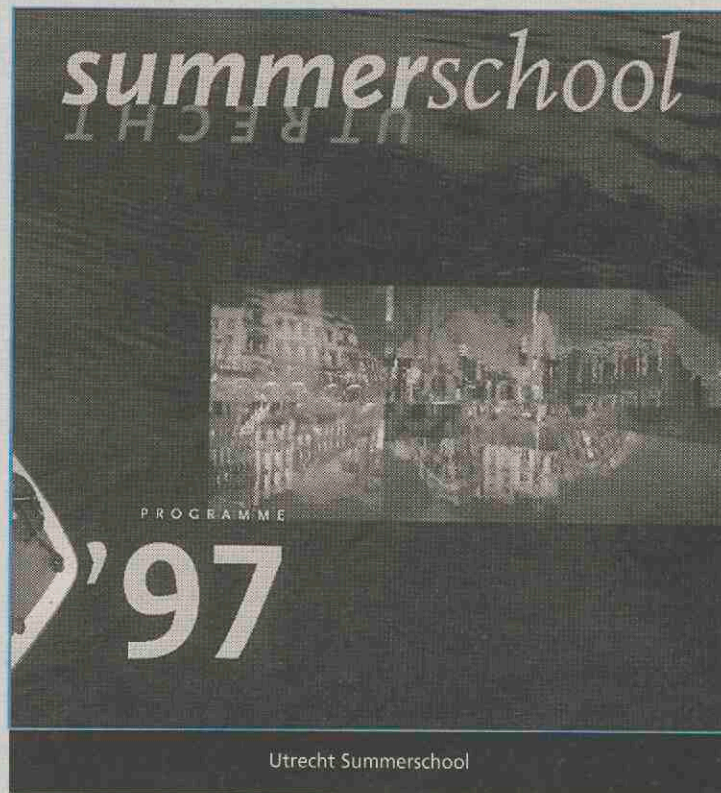
Utrecht Summerschool

Utrecht Summerschool organiseert zomercursussen voor buitenlandse studenten, professionals en andere belangstellenden. Het aanbod bestaat uit 23 cursussen in de medische wetenschappen, letteren, sociale wetenschappen, rechten, natuurwetenschappen en uitvoerende kunsten. Daarnaast is er een sociaal en cultureel programma ter ontspanning van de deelnemers. Meer dan 700 buitenlandse deelnemers namen deel in 1996. Voor 1997 is het programma als volgt:
Diagnostic Pathology of Pet Avian and Exotic Animals
Companion Animal Medicine and Surgery
Course on Laboratory Animal Science
Health Care Systems in Transformation - An international perspective
Molecular Biology and Recombinant DNA Technology Workshop
Neurosciences: Old Diseases, New Strategies

Infection and Immunity
Key Issues in Migration Research
European Cultures and Life-styles
Nederlandse Letterkunde van 1850 tot heden
Nederlandse Literatuur en Taal
Dutch Society and Culture
Dutch Alcohol and Drugs Culture
Focus on Dutch
Human Rights
European Women's Studies from Multicultural and Interdisciplinary Perspectives
Lexicon Development for Language and Speech Processing
The European Honours Courses in History of Mathematics
Infrared Spectroscopy
AQUA
Arts Administration in Europe
Music Master Classes
Carillon Course
De Utrecht Summerschool brochure is verkrijgbaar bij bureau buitenland, t.a.v. Utrecht Summerschool, Postbus 80.125, 3508 TC Utrecht, fax. (030) 2537550, e-mail secr@is.ruu.nl. internet: http://www.ruu.nl/uu_algemeen/ls_buroforeign/stud

Sociaal Cultureel Centrum De Uitwijk

Uitwijkcursussen
Dit voorjaar starten er diverse cursussen. Alumni die zijn afgestudeerd na 1 januari 1996 kunnen deelnemen tegen het studententarief (studentnummer meenemen!).
Landschaptekenen: maandag 16.00-18.00 uur, start 28 april. De kijk op een landschap verschilt van mens tot mens. Een boer kijkt met andere ogen naar het veld dan de stedeling voor wie een dagje 'buiten' al vaak een romantische belevenis is. Het schilderen van landschappen biedt de kans een eigen artistieke visie op dit onderwerp te ontwikkelen. Er zal aandacht worden

besteed aan opzet, typische kenmerken van een landschapschildering, perspectivische problemen en kleuren ruimtelijke werking (maandag 16.00-18.00 uur, start 28 april)
Portrettekenen: vrijdag 15.00-17.00 uur, start 21 maart. Het portret is één van de oudste genres in de schilder- en tekenkunst. Het menselijk gelaat heeft altijd veel schilders geboeid. In het woord portret ligt besloten dat het om meer gaat dan alleen een knap getekend gezicht. Portretten gaan over mensen. Mensen met zoveel verschillende karakters, trekjes en gezichten, dat men verbaasd staat over een dergelijke verscheidenheid. In deze cursus zal aandacht worden besteed aan de grondbeginselen van het tekenen van een goed portret.
Architectuur; Parijs-Wenen-Rome-Barcelona: dinsdag 13.00-15.00 uur,

start 25 maart
Yoga kennismaking: vrijdag 15.00-16.30 uur, start 4 april
Filmprogramma
don 3 apr From dusk till dawn, Robert Rodriguez
din 8 apr The nutty professor, Tom Shadyac
don 10 apr One flew over the cuckoo's nest, Milos Forman
din 15 apr The silence of the lambs,

Landschaptekenen op De Uithof

Jonathan Demme
don 17 apr The shining, Stanley Kubrick
din 22 apr Angel baby, Michael Rymer
don 24 apr Il postino, Michael Radford
don 1 mei Metropolis, Fritz Lang
Alle films worden vertoond in Transitorium I. Dinsdag: blauwe zaal om 13.00 uur. Donderdag: witte zaal om 15.00 uur. De toegang is gratis
Zomercursussen
4 t/m 8 augustus en 11 t/m 15 augustus.
Diverse teken- en schildercursussen, fotografie opnametechnieken, kartonnage/boekbinden, combinatie yoga/portrettekenen, kunstgeschiedenis met een Utrechts karakter, filosofie in thema's en keramiek. Vanaf 1 mei is de folder aan te vragen bij de Uitwijk.
De Uitwijk, Universiteit Utrecht, Transitorium I, Leuvenlaan 21, 3584 CE Utrecht. Tel.: (030) 2533402, e-mail: uitwijk@pobox.ruu.nl, http://www.ruu.nl/Uitwijk/cursus.html

Festival a/d Werf

Festival a/d/ Werf 1997, een jaarlijks festival voor theater en beeldende kunst, kan niet bestaan zonder de hulp van vele vrijwilligers. We zijn op zoek naar enthousiaste mensen voor diverse onderdelen van het festival, variërend van het verstrekken van informatie aan onze bezoekers tot het verantwoordelijk zijn voor een specifieke locatie van het festival. Het festival vindt dit jaar plaats van 22 t/m 31 mei. *Vind je het interessant om veel mensen uit de culturele sector te ontmoeten en een kijkje te nemen achter de schermen? Bel (030) 2315844 en vraag naar Emily Hasekamp of Ellen van Neerven.*

Faculiteiten

Aardwetenschappen

Reünie UGV

De Universiteit Utrecht viert op zaterdag 5 april haar 361ste dies voor al haar alumni. Omdat de faculteit Aardwetenschappen besloten heeft dit jaar niet mee te doen, organiseert de Utrechtse Geologen Vereniging een grootse reünie voor al haar oud-leden en reünisten. Deze zal beginnen om 14.00 uur in het gebouw van de faculteit Aardwetenschappen (Budapestlaan 4, Utrecht). Als het goed is hebben alle oud-leden van de U.G.V. al een brief van ons thuis ontvangen met het complete - exclusieve - U.G.V-programma. Als u geen brief heeft ontvangen, kunt u ons bereiken op

onderstaand adres. Tevens kunt U een complete beschrijving van de dag vinden via onze home-page (<http://www.geof.ruu.nl/~ugv/>). U kunt zich voor deze middag opgeven via de antwoordcoupon onder aan de brief, per fax, telefoon of e-mail. Verder is de U.G.V. op zoek naar oud-leden die willen fungeren als contactpersoon om de interactie tussen de vereniging en de alumni te bevorderen. Dit met het doel u actiever en persoonlijker te benaderen wanneer er voor u interessante activiteiten op stapel staan.
Informatie: Utrechtse Geologen Vereniging, Budapestlaan 4, 3584 CD Utrecht, (030) 2532019,

fax (030) 2535030, e-mail: ugv@geof.ruu.nl.

Biologie

Benoeming

dr. K.Th. Boersma
Met ingang van 1 maart 1997 is dr. Kerst Th. Boersma benoemd tot hoogleraar in de didactiek van de biologie. Hij continueert hiermee de bezetting van de enige leerstoel in de didactiek van de biologie in Nederland, die tot februari 1996 was bezet door prof. dr. Peter A. Voogt. Prof. Boersma is voor 0.4 aangesteld bij de faculteit. Voor 0.6 blijft hij verbonden aan de Stichting Leerplanontwikkeling in Enschede, waar hij sinds 1984 in

verschillende functies werkzaam is, de laatste jaren als hoofd van de stafafdeling ontwikkeling en lid van het managementteam. De faculteit ziet veel mogelijkheden in deze constructie, mede gezien de vele contacten van prof. Boersma in het 'veld'.

Afscheid

prof. dr. C.R. Janssen
Op 2 mei 1997 neemt prof. dr. Roel Janssen afscheid als bijzonder hoogleraar in de palaeo-oecologie aan de faculteit Biologie. Prof. Janssen is gedurende zijn lange loopbaan zeer actief geweest in palynologisch en palaeo-oecologisch onderzoek, onder andere in de Vogezen en in Portugal. Dit heeft

geresulteerd in een indrukwekkende lijst van publicaties. Ter gelegenheid van dit afscheid organiseert de vakgroep Palaeobotanie en Palynologie op 2 mei een symposium. *Belangstellenden kunnen informatie inwinnen bij de vakgroep, (030) 2532629.*

Farmacie

'Onderzoek-tocht'

De Wetenschapswinkel Letteren nodigt u hierbij uit voor de manifestatie 'Onderzoek-tocht' op 22 maart 1997. Op deze manifestatie staat de toegang tot wetenschappelijk onderzoek bij de faculteit Letteren van de Universiteit Utrecht centraal. De activiteiten van de manifestatie

zijn toegespitst op de stadshistorie en de cultuur van Utrecht en omstreken. De middag is vooral bedoeld voor mensen in niet-commerciële organisaties die zich bezig houden met cultuur en geschiedenis.

Het programma van de manifestatie bestaat uit vier verschillende onderdelen. Het programma is zo samengesteld dat u een keuze kunt maken uit de verschillende onderdelen, een soort 'wetenschaps-winkelen' dus. Het eerste onderdeel behelst een zestal lezingen over de twee actuele en interessante thema's 'historisch besef' en 'de biografie'. Ondertussen maken voordrachtskunstenaar Ingmar Heytze en de Keith Haring Memorial BarBeQ Band u door een vrolijke act wegwijs in het doolhof van de ivoren toren. Verder is er een doorlopende presentatie van projecten van de Wetenschapswinkel Letteren. Als klap op de vuurpijl zullen teams van de Universiteit Utrecht, de gemeente en de Historische Vereniging Oud Utrecht het tegen elkaar opnemen in de strijd om de meeste goede antwoorden in het Utrechts Cultuur-Historisch Spel TrajectTriviant. Deelnemers zijn ondermeer mr. I.W. Opstelten (burgemeester van Utrecht), drs. J.G.F. Veldhuis (voorzitter van het college van bestuur, Universiteit Utrecht) en mr. J.W. Lemaier (voorzitter Historische Vereniging Oud Utrecht). De spelleider is prof. dr. P.D. 't Hart, hoogleraar Utrecht Studies. De manifestatie (12.00-17.00 uur) vindt plaats in het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht. Alle belangstellenden zijn van harte welkom. De toegang tot de manifestatie is gratis. Voor meer informatie kunt u terecht bij de Wetenschapswinkel Letteren, Faculteit Letteren, Universiteit Utrecht, Kromme Nieuwegracht 29, 3512 HD Utrecht, ma t/m wo (030) 2536171.

Geneeskunde

Medische biologie

Lang geleden, toen jullie nog bezig waren met de opleiding Medische Biologie, droomde bijna iedereen ervan om eens een half jaar naar het buitenland te gaan, en zoals jullie weten is het hebben van buitenlandse ervaring een pre voor de rest van je loopbaan. Toch is het voor de huidige studenten nog steeds lastig om de juiste weg voor een leuke buitenlandse stage binnen de faculteit te vinden. Daarom heeft een aantal studenten Medische Biologie zich verenigd in de **Dubit**, dit staat voor Desk for Utrecht Bio-medical International Traineeships. Deze organisatie heeft ten doel de contacten die de faculteit en de universiteit met het buitenland hebben

duidelijk te maken voor de huidige student. Ze werkt ook nauw samen met de UmeF en de Foreign Exchange Committee en heeft hierin ook zitting. Daarnaast zou ze graag in kaart willen brengen waar de studenten medische biologie in het verleden stage hebben gelopen en hoe ze daar terecht zijn gekomen. Daar hebben we nu jullie hulp voor nodig. Binnenkort valt er bij jullie een **enquête** in de brievenbus van de Dubit en we hopen dat jullie daar massaal op reageren zodat de huidige studenten makkelijker naar het buitenland kunnen! Mocht je zelf een **stageplaats** weten of hebben voor een medisch bioloog dan willen we dat ook graag weten, als het kan natuurlijk in het buitenland. Bij voorbaat hartelijk dank voor je medewerking, namens de hele Dubit!!!

Wil je meer weten over onze organisatie, mail dan naar Dubit.mebiose@med.ruu.nl of stuur/bel naar de Hamburgerstraat 27, 3512 NP Utrecht, (030) 2328298 en vraag naar **Martijn Roelandse**.

Letteren

Contractonderwijs Geschiedenis

In mei zijn er bij de vakgroep **Geschiedenis** diverse boeiende cursussen toegankelijk voor contractanten. Contractanten betalen voor een cursus van 5 à 6 weken f 285,- en volgen deze samen met reguliere studenten. Ter illustratie volgen twee cursusbeschrijvingen: **'Mijnkinderen en mythen in de Industriële Revolutie'** - do.15.00-17.00 uur of 18.00-20.00 uur. Uit de middelbare-schoolboeken is iedereen het beeld bijgebleven van het mijnkind dat, kruipend in een lage mijngang, half in het water, een zware kar met kolen voortrekt. Vrouwen die bij hun loshangend haar of lange rokken worden gegrepen door de onbeschermdere raderen van de machines: het dagelijks leven in de vroege fase van de Industriële Revolutie heeft altijd bijzonder medelijden opgewekt van hen die er niet in werkzaam waren en in navolging daarvan de latere historici. Nadat historici decennia lang hadden geschreven over armoede, snelle veranderingen, en Nederlands late start, was het beeld van de Industriële Revolutie aan een grondige herziening toe. In deze cursus wordt het beeld van de Industriële Revolutie opnieuw geschetst, waarbij het dagelijks leven van gewone mensen centraal zal worden gesteld. **'De Italiaanse Renaissance'** - di. 15.00-17.00 uur. In zijn beroemde boek 'Die Cultur der Renaissance in Italien' (1860) gaf Jacob Burckhardt

de klassieke formulering van de Renaissance als het geboorteuur van de moderne mens en de moderne wereld. Sindsdien is onze kennis van de Renaissance en van de Italiaanse geschiedenis aanmerkelijk toegenomen. Dat heeft zowel tot nuancering als tot bevestiging van Burckhardts inzichten geleid. De cursus biedt een overzicht van de Italiaanse Renaissance in haar historische en maatschappelijke context. Daarbij zullen naast klassieke teksten ook recente benaderingen aan de orde komen. *Wilt u meer informatie over deze en/of andere cursussen, neem dan contact op met mw. drs. A.M.P.R. Bos, Kromme Nieuwegracht 66, 3512 HJ Utrecht, (030) 2537865, e-mail: MarieTherese.Bos@let.ruu.nl, fax (030) 2536391.*

Postacademisch onderwijs

Dit studiejaar biedt de faculteit Letteren nog vier cursussen aan in het kader van het postacademisch onderwijs. Het aanbod is met name bestemd voor docenten in het voortgezet onderwijs, vertalers en voor andere belangstellenden. Een officieel erkend bewijs van deelname aan nascholingsonderwijs is na afloop van de cursussen verkrijgbaar. **Medisch-farmacologisch vertalen Frans-Nederlands** Specialistische vertaalwerkgroep ter verwerving van inzicht in de problematiek van het technisch-wetenschappelijk vertalen in het bijzonder op medisch en farmacologisch gebied, met aandacht voor theoretische en terminologische aspecten en voor documentatie. De cursusbijeenkomsten zijn op 24 april, 15 mei, 29 mei, 12 juni en 26 juni 1997, 's avonds.

Het nieuwe Groene Boekje De Woordenlijst Nederlandse Taal (beter bekend als: het Groene Boekje) bevat onze officiële spelling. De afgelopen 40 jaar is er over de Nederlandse spelling heel wat gediscussieerd. De doelstelling van deze cursus is wegwijs te worden in de discussiepunten van de spellingproblematiek en het nieuwe Groene Boekje te toetsen aan deze punten. De cursusbijeenkomsten zijn op 7, 14 en 21 april 1997, steeds van 19.00 tot 21.30 uur.

Een takengebaseerde benadering voor mondelinge communicatievaardigheid (gespreksvaardigheid). Opzet en realisatie in de klas. Tegenwoordig worden duidelijke eisen aan de ontwikkeling van gespreksvaardigheid gesteld. De cursus richt zich, uitgaande van nieuw leer materiaal, op een drietal vragen: hoe kan men gesprekstaken opzetten die zo veel mogelijk op reële communicatietaken lijken?

hoe moeten dergelijke taken voorbereid en nabesproken worden? hoe kan dit in de klas georganiseerd worden?

De cursusbijeenkomsten zijn op 28 mei, 4 juni, 11 juni, 18 juni, 25 juni 1997.

Genderstudies in de Neerlandistiek

Wat is het beeld van de vrouw in de literatuur? Welke cultuurhistorische processen hebben geleid tot onze huidige opvattingen over man-vrouw-relaties? Bestaat er zoiets als vrouwentaal en mannentaal? Deze cursus biedt een kennismaking met de toepassing van gendergerichte invalshoeken binnen de Neerlandistiek. Onder het begrip 'gender' wordt verstaan: "sexuele identiteit als het effect van historische, sociale en culturele processen" (R. Buikema en A. Smelik, *Vrouwenstudies in de cultuurwetenschappen*. Muiderberg, 1993, p. 224). Het programma wordt verzorgd door docenten van de vijf afdelingen van de vakgroep: moderne letterkunde, letterkunde van de Renaissance tot Romantiek, Middelnederlandse letterkunde, taalkunde en taalbeheersing. De cursusbijeenkomsten zijn op 2, 9, 16 en 23 juni 1997, steeds van 18.45 tot 21.30 uur. *Als u een folder met meer informatie wilt aanvragen of als u zich wilt aanmelden, neem dan contact op met: Faculteit Letteren, secretariaat studie-adviseurs, (030) 2536285.*

Ruimtelijke Wetenschappen

VUGS

De V.U.G.S. bestaat 75 jaar en dat moet gevierd worden! In oktober 1997 wordt er daarom een feestweek georganiseerd voor studenten, docenten en alumni. In deze week zijn er verschillende activiteiten, zoals een groot congres over 'global cities' met verschillende internationale sprekers, een buitendag, een gala en een reünie. Dit alles zal plaatsvinden onder het thema 'wereldtijd'. Met dit thema wordt het internationale karakter van de geografie benadrukt en tegelijkertijd wijst dit op de boeiende week die de studenten en hun staf tegemoet gaan. Voor alle oud-leden van de V.U.G.S. wordt er een reünie georganiseerd. Dit biedt u de kans oude contacten weer te vernieuwen en sluimerende herinneringen weer tot leven te wekken. Zo kunt u van de verleden tijd een wereldtijd maken! Een aantal sprekers zal hier zeker aan bijdragen, tevens zal er een expositie zijn van V.U.G.S.-relikwieën. Mocht u zelf nog in het bezit zijn van V.U.G.S.-spullen dan horen wij dat graag. De reünie vindt plaats op

zaterdag 11 oktober vanaf 13.00 uur 's middags. Voor de nodige versnaperingen wordt gezorgd. Kosten voor deze dag bedragen ongeveer 35 gulden per persoon. Zoals bekend, zitten studenten altijd krap bij kas, ook u kunt zich die tijd waarschijnlijk nog levendig herinneren! Om de toegangsprijzen voor de lustrumactiviteiten zo laag mogelijk te houden is veel geld nodig. Mocht u in de gelegenheid zijn, bijvoorbeeld via uw bedrijf of werkgever, een bijdrage te leveren aan dit lustrum, informeert u dan naar de talloze sponsormogelijkheden die daarvoor zijn. *Meer informatie over de reünie en andere lustrumactiviteiten is te verkrijgen op de V.U.G.S.-lustrumkamer, kamer 405, Willem C. van Unnikgebouw, Heidelberglaan 2, Utrecht, (030) 2532413. e-mail: vugs@frw.ruu.nl.*

Sociale Wetenschappen

Bedrijvendag

Op 7 juni zal de derde SGS/Alcmaeon Bedrijvendag Sociale Wetenschappen gehouden worden in het Academiegebouw. De Bedrijvendagcommissie zoekt **werkende sociaal wetenschappers** (op het gebied van de sociale economie, pedagogiek, sociologie, psychologie, antropologie, onderwijskunde, algemene sociale wetenschappen) om workshops te geven over de plaats en functie van sociale wetenschappers (vanuit eigen ervaring) op de arbeidsmarkt en om daarin een beeld te schetsen van het bedrijf waarin men werkzaam is. Ook andere enthousiaste werkenden zijn hiervoor van harte uitgenodigd. De bedoeling is om zowel vanuit profit als non-profit sectoren sprekers te presenteren. De dag zal vermoedelijk door ruim 250 studenten Sociale Wetenschappen bezocht worden. Bent u geïnteresseerd om als ervaren spreker op te treden, dan zouden wij graag met u in contact komen. *U kunt ons bereiken of een boodschap achterlaten bij de SGS/Alcmaeon Bedrijvendagcommissie, kamer E 264, Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht. U kunt ook bellen naar Jolanda van der Wardt (030) 2942903 of naar Anneke Schermer (030) 2932462.*

Alcmaeon

We zitten al op de helft van het studiejaar, maar het is nooit te laat om begunstiger van de Utrechtse Faculteitsvereniging der Sociale Wetenschappen Alcmaeon te worden. Er liggen immers nog vele activiteiten in het verschiet. Zo organiseert de commissie Arbeid, Organisatie en Management op 22 april een **Trainingendag** met als werktitel

'Doe het zelf'. Op deze dag kunt u deelnemen aan verschillende trainingen en de fijne kneepjes van onder andere presentatie- en vergadertechnieken leren. Voor zaterdag 7 juni staat de jaarlijks terugkerende Bedrijvendag op het programma. Aan de hand van bedrijfspresentaties krijgt u informatie over de dagelijkse gang van zaken van talloze organisaties (zie boven). Naast deze groots opgezette congressen organiseren we ook lezingen, workshops en excursies, elk gekoppeld aan actuele, sociaal-wetenschappelijke onderwerpen. De voordelen van lidmaatschap op een rijtje: Om te beginnen ontvangt u vijf keer per jaar een sociaal-wetenschappelijk magazine, de

Geestig. Hierin wordt aandacht besteed aan actuele onderwerpen en onderzoeken, maar het ontbreekt ook zeker niet aan ontspannende teksten en columns. Verder wordt u door middel van nieuwsbrieven en folders op de hoogte gehouden van ons activiteiten-aanbod. Last but not least kunt u tegen korting of geheel gratis deze activiteiten bezoeken. Voor slechts f 25,- bent u al begunstiger en steunt u een jonge, dynamische vereniging. *Informatie: Alcmaeon, Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht, (030) 2533200, e-mail: alcmaeon@fsw.ruu.nl*

Wijsbegeerte

Uitslag enquête

Bij dezen willen wij alle alumni die de vragenlijst 'interesse voor filosofie cursussen' beantwoord hebben van harte bedanken. Er zijn 309 vragenlijsten teruggestuurd en 279 alumni gaven te kennen belangstelling te hebben voor filosofische vraagstukken. Van deze groep gaven 201 respondenten aan dat zij geïnteresseerd zijn in het volgen van universitaire cursussen op dit gebied. 57 van deze respondenten zouden tot het examenniveau van de propedeuse willen studeren, 31 kiezen voor de deeltijdopleiding, de anderen geven voorkeur aan het stapelen van losse cursussen. 144 respondenten

zijn niet geïnteresseerd in het behalen van een examen. De losse cursussen die de faculteit overweegt om aan te bieden zijn echter voor 49 van hen niet aantrekkelijk, hoofdzakelijk vanwege de prijs van f 400,-. Voor de meeste van hen zou f 200,- tot f 300,- meer acceptabel zijn. Als we kijken naar de onderwerpen die de groep van 95 alumni noemt komt het volgende beeld naar voren:

Ethiek	55
Nieuwere Wijsbegeerte	52
Politieke en Sociale Filosofie	41
Kennisleer en Wetenschapsfilosofie	36
Logica	30
Wijsgerige antropologie	26
Filosofie van de Oudheid	24
Filosofie van de Middeleeuwen	16

Anders 10
Als we kijken naar de studieachtergronden van de 'groep van 95' springt de studierichting Geneeskunde eruit met 23 belangstellenden gevolgd door Rechten met 14 belangstellenden. Naar aanleiding van dit resultaat worden op dit moment voorstellen ontwikkeld voor een meer flexibel contractantenbeleid. Tot nu toe was het alleen mogelijk om voor 5 cursussen een contract te tekenen. Vooruitlopend op dit nieuwe beleid worden contracten voor losse cursussen toegestaan en zijn er binnen het Hoger Onderwijs voor Ouderen (HOVO) een aantal cursussen aangeboden. *Drs. E.A.J.M. Kas, beleidsmedewerker Wijsbegeerte*

Studentenleven

Oudleden Orca, Charon, De Batavier

De Stichting Oudleden Orca, Charon, De Batavier organiseert jaarlijks op Hemelvaartsdag een **oudledendag**. In 1997 is deze dag op 8 mei van 14.00 tot 16.00 uur, in het loodsgebouw van de roeivereniging (Verlengde Hoogravenseweg 13, Utrecht). Op de oudledendag zijn alle oudleden van de roeivereniging van harte welkom, evenals de huidige leden die al langer dan drie jaar lid zijn. Er is ieder jaar gelegenheid om te roeien en voor belangstellenden wordt een kleine competitie

opgezet. Kinderen zijn ook van harte welkom. De Oudledenstichting bestaat sinds 1978 en heeft momenteel een donateursbestand van circa 250 oudleden. Haar doelstelling is het bevorderen van de contacten tussen oudleden onderling en de Vereniging Orca en haar oudleden. Van de donaties die de Stichting van haar oudleden ontvangt worden boten en andere verenigingsbenodigdheden gefinancierd die binnen de normale verenigingsbegroting niet mogelijk zijn. *Informatie: Wendelmoet E.A. van der Meiden (030) 2899311.*

Reünisten Vereniging Veritas

Op 24 mei vindt weer de jaarlijkse reünie in het kader van de dies van het C.S. Veritas plaats. Het programma bestaat uit: de Meilezing in het Academiegebouw (14.00 uur), de Algemene Leden Vergadering in het Eigen Huis (16.30 uur), een uitgebreide borrel op dezelfde locatie (vanaf 16.15 uur) en een diner voor wie zich daarvoor opgeeft, in de nabijheid ervan (19.00 uur). De Meilezing heeft als onderwerp: Brain and Mind. De twee voordrachten en de discussie

zullen gaan over toenemende kennis en inzicht in de hersenprocessen en de ruimte die nog gelaten wordt voor wat wij aanduiden met: vrije wil, verantwoordelijkheid, toerekeningsvatbaarheid en strafbaarheid. In het kader van deze reünie worden de reünisten uit de **kroonjaren 1947 en 1957** afzonderlijk benaderd voor een bijeenkomst in het Eigen Huis en een eigen dinertafel. De leden van de RVV ontvangen nadere berichten en aanmeldingsformulier via de ReünistenVox die in de tweede helft van april verschijnt. **Niet-**

leden zijn ook van harte welkom. Zij moeten dan een portvrij briefje met naam, adres, telefoon, studierichting en jaar van aankomst zenden aan: RVV, Antwoordnummer 9014, 3500 ZA Utrecht. Het bleek helaas niet mogelijk om tijdens de **Universiteitsdag** op 5 april a.s., waar alle alumni van onze universiteit verwacht worden, een ontmoeting tussen oud-Veritijnen of een maaltijd in het Eigen Huis te organiseren. Volgend jaar hopen wij wel daartoe in staat te zijn.

Diergeneeskunde
E.M. Broens
Drs. C.L.L. Dujardin
Dr. C. Folkers
Drs. E.A.A.C. Gemmeke
Drs. E.J. Jedema
Drs. C.G.M. Koopman
Drs. B.D. Oostenbrug
Drs. C.J.M. Schouten
Drs. B.U. Schuurmans
Drs. A.J. Sikkenga
Drs. B.M. Verdonschot
Drs. C.G. Verweij
Drs. A.S.E. van Vierssen-Trip

Drs. C.C. Visser
Drs. C.F. Walst
Drs. C.M. Westermann
Drs. A.L. Wildeman
Drs. C. van Wijk
Geneeskunde
C.J. Bakkum
Drs. E.J. Barten
Drs. A. van de Beek
Drs. E. van Beek
Drs. C.G.J. van den Beld
Drs. C.L.H. van Berlo
Drs. B.M. Bertels

Dr. C.A. Boender
Dr. A.J.L.M. Bomers-Marres
Drs. D. Bouma
Drs. A.J. van den Brekel
Drs. A.A. van Dinteren
Drs. B.O.I. Duchaine
Drs. E.T.L. Durlinger
Drs. A.E. Eijer-van Dalen
Drs. C.A. Floor
Drs. E.A. Frowijn
Drs. A. Gijsberts
Drs. E. Grootenboer
Drs. C.J.N. Henquet
Drs. E.J. Heyting

Drs. A.W.J. van 't Hof
Drs. B.G.H.D. Hofhuis
Drs. E. Hofma
Dr. A.J.K. Hondius
Drs. C.L.A.M. Houben
Drs. C. IJsselstein
Drs. E.L.M.M. Jongen
Drs. C.J. Kalisvaart
Drs. C.M.E. Kremer
Drs. A.G. Kroonenberg-Holthuis
Drs. C.H.J. Kuthe
Drs. C.B.J. Lap
Drs. A.C.A.P. Leenders
Dr. D.A. Legemate

Drs. C.W. Levendag
Drs. A.V.D. Linde
Drs. A. van Linge
Drs. E. Lots
Drs. E.B. Mees
Drs. A.W. Mellema
Drs. D.J. Mellema
Drs. D. Norbruis
Drs. A. van Oosten-van der Torre
Dr. C.A.M. Oostrom
Drs. E.P. Paling
Drs. D.J.J. Panis
Drs. C.H. Pauw
Drs. A.F. Postma
Drs. C.B. Polman,

Adreswijziging
Adreswijzigingen kunt u ook doorgeven via de elektronische postbus. Als u een e-mail met uw oude en nieuwe adres naar illustrer@bur.ruu.nl stuurt, worden uw gegevens door ons verwerkt. Natuurlijk kunt u ook de gecorrigeerde adreswijkel kostenloos terugzenden naar het op de wikkkel vermelde antwoordnummer.

medische biologie
Drs. B.C. Rademaker,
medische biologie
Drs. B.J. Rienmeyer
Drs. B.J. Roozenburg
Drs. A. van Schaik
Drs. E.W.P. C. Schmedding
Drs. A.H.G. Smit
Drs. C.H.M. Stengs
Drs. A.H. Teeuw
Drs. C.J. Timmermans
B.T. Tordoir
Drs. A.J. van Uden
Drs. C.A.A. van Vucht
Dr. D. Vroegindeweyj
Drs. C. van der Wal
Drs. C.A. Wassink
Drs. C.P. Wiskerke

Quist-Quarles van Ufford,
kunstgeschiedenis
Drs. A.H. van Schaik, geschiedenis
C.M. Spruit, kunstgeschiedenis
Drs. E.M.N. te Winkel, Duits
B. Wittebol, theaterwetenschap
Drs. A.C. van Woerden, algemene literatuurwetenschap
Drs. A.H. Zondag, Frans
Sociale Wetenschappen
Drs. A.A.W. Forster,
culturele antropologie
Drs. E.P.M. Frigge,
onderwijskunde
Drs. A. de Graaf, pedagogiek
Drs. C.H. de Graaf, algemene sociale wetenschappen
Drs. E.M. Klaver, algemene sociale wetenschappen
Drs. B.E. Koff van Oosterwijk,
culturele antropologie
Drs. C.J.J. Koolen, algemene sociale wetenschappen
Drs. A.M.W.A. Lambregts,
pedagogiek
Drs. E.C. Malmberg,
culturele antropologie

Drs. A. de Muijnck, algemene sociale wetenschappen
Drs. A.F. Oostindier, psychologie
Drs. B.A.M. Panhuijsen, algemene sociale wetenschappen
Drs. E.E.K. Purperhart,
psychologie
Drs. E.M. Rebers, psychologie
Drs. A. Reinds, opvoedkunde
Drs. A.J. van der Veen, algemene sociale wetenschappen
Drs. B. van de Visch, algemene sociale wetenschappen
Drs. A.J. Visser, pedagogiek
Drs. B. Wallendal, pedagogiek

Letteren
D.C. Geerlings, ULO Nederlands
Drs. A. Groot, Duits
E.F. van der Hoorn, Duits
Drs. E.S. Koningh, Engels
A.E.J. van der Luit,
kunstgeschiedenis
E. Pinillos Bartolome,
algemene taalwetenschap

Wiskunde & Informatica
Drs. A. Meijerink, informatica
C.J. Simons, informatica
A.J.D. Vermeulen, informatica

Adres onbekend

Kent u één van deze alumni? Laat het ons weten!

De Universiteit Utrecht probeert haar alum nibestand steeds te verbeteren. Momenteel beschikken we over circa 65.000 goede adressen. Van een groot aantal andere mensen hebben wij wel de naam, maar geen actueel adres. Een aantal van deze namen vindt u hiernaast. Beschikt u over de juiste adresgegevens, schrijf ons dan. Ook wanneer u over naam- en adresgegevens van alumni beschikt, van wie u denkt dat zij helemaal niet bij ons bekend zijn.

Ons adres is: Universiteit Utrecht, afdeling In- en Externe Betrekkingen, t.a.v. coördinator alum nibinding, Antwoordnummer 8428, 3500 VW Utrecht. Een postzegel is niet nodig.

E-mail: illustrer@bur.ruu.nl.

Curiositeiten in beeld

De mond en neus van een Spanjaard uit de vorige eeuw op sterk water, een Meissner porseleinen beelden-groep uit 1741 van een 'tandentrekker', een negentiende-eeuws skelet van een eenjarig kind met een waterhoofd. Dit zijn slechts enkele onderwerpen van de foto's die de Amerikaanse fotografe Rosamond Purcell in het Utrechts Universiteitsmuseum maakte. In het onlangs verschenen boek 'Curiosity-Curiositeit' zijn ze samengebracht. In de begeleidende tekst geven museum-medewerkers Piet 't Hart, Ludo Hellemans en Willem Mulder een beknopt overzicht van de geschiedenis van het collectioneren – en dus tevens een beknopte wetenschapsgeschiedenis. Want elk kabinet en elke collectie was nauw verbonden met onderwijs en onderzoek. Of het nu antropologen betrof die schedels van verschillende volkeren opmaten, geologen die steensoorten, kristallen of mineralen uit de hele wereld analyseerden, of medici die aangeboren lichamelijke afwijkingen in kaart brachten, de collectie was voor hen even onontbeerlijk als een bibliotheek. Met zijn anatomische 'Bleuland'-collectie en zijn tandheelkunde-, diergeneeskunde-, geologie- en zoölogie-collecties heeft het museum veel fraais in huis dat van die wetenschapsgeschiedenis getuigt. Ook al dienen deze collecties nu nauwelijks nog een wetenschappelijk of onderwijskundig doel, de foto's van Purcell maken duidelijk dat de universiteit bezitster is van een grote culturele schat. De hier afgebeelde foto is van een

geprepareerde lintvis. Deze vis, met een zilverachtig schitterende huid, leeft met duizenden soortgenoten in een school. De perfect gecoördineerde bewegingen schrikken vijanden af, doordat het lijkt of er een groot monster langs komt. De vis is zo geprepareerd dat het kleurpigment van de huid behouden is.

Het fotoboek 'Curiosity-Curiositeit' kost f 34,50 en is verkrijgbaar aan de balie van het Universiteitsmuseum, Lange Nieuwstraat 106, Postbus 12055, 3501 AB Utrecht tel (030) 2538008, info (030) 2538007, fax (030) 2538700.

Lintvis, collectie zoölogie, Utrechts Universiteitsmuseum.

Personalia

► **Prof. mr. J. de Ruiter** is officieel benoemd tot voorzitter van de Advies- en arbitragecommissie (commissie Albeda). Hij volgt prof. dr. W. Albeda op. De Ruiter is o.a. oud-hoogleraar personen-, familie- en jeugdrecht aan de Universiteit Utrecht. De benoeming geldt voor zes jaar.

► De SIG Zorginformatie heeft de 'dr. D. Hoogendoornprijs Medische Informatica 1997' toegekend aan **dr. Ron Herings**, universitair docent bij de sectie Farmaco-epidemiologie en Farmacotherapie van de Universiteit Utrecht. Herings krijgt de prijs voor de grote wetenschappelijke prestatie die hij heeft geleverd in de ontwikkeling van het PHARMO-systeem. Dit systeem is bedoeld voor farmaco-epidemiologisch onderzoek, gericht op de werkzame en eventueel nadelige effecten van geneesmiddelen-gebruik. De SIG Zorginformatie reikt de onderscheiding, een penning en een geldbedrag, om de drie jaar uit.

► **Prof. dr. J.G.J. van de Winkel**, hoogleraar immunologie, is benoemd tot wetenschappelijk directeur van het Europese filiaal van het Amerikaanse farmaceutische bedrijf Medarex Inc. Onder de naam Medarex Europe BV zal dit bedrijf de komende vier jaar ruim drie miljoen investeren in de UU voor fundamenteel onderzoek naar behandelingen en medicijnen tegen infectieziekten, autoimmuunziekten en kanker.

► **Dr. G. van Willigen** heeft als eerste het Catharijne Fellowship toegekend gekregen. Hij doet onderzoek naar de rol van signaaltransductie via integrines bij atherosclerose.

Het fellowship is mogelijk gemaakt door het Dirkzwager-Assink Fonds. Het zal elke twee jaar worden uitgereikt aan een veelbelovende promovendus, die daardoor met zijn klinisch wetenschappelijk onderzoek voor een langere periode de ontwikkelingsfunctie van het Academisch Ziekenhuis Utrecht kan versterken.

► **De heer J.H. Brakkee**, medewerker van het Rudolf Magnus Instituut voor Neurowetenschappen van de Universiteit Utrecht heeft de prijs Alternatieven voor Dierproeven 1996 van het Ministerie van VWS uitgereikt gekregen. Brakkee heeft een operatietechniek ontwikkeld waardoor het mogelijk is het effect van stoffen te meten op het herstel van de sensibele functie van een perifere zenuw. Hierdoor kunnen per proefdier vele metingen worden verricht en zijn aanzienlijk minder ratten en muizen nodig.

► D66-politicus **Jan Terlouw** is aan de Universiteit van Amsterdam benoemd tot bijzonder hoogleraar voor de Wibautleerstoel op het terrein van de grootstedelijke problematiek. Terlouw studeerde wis- en natuurkunde aan de Universiteit Utrecht voordat hij in 1970 politiek actief werd.

Informatie voor deze rubriek
gaarne toezenden aan de
redactie onder vermelding van
'Personalia'

Bär, Veder-Smit, Vinken, Vroman, Von der Dunk over 50 jaar leven en werk

Eind 1996 is bij de Universiteit Utrecht een boek verschenen met veertien journalistieke portretten van afgestudeerden. Alumni die in de jaren dertig, veertig en vijftig in Utrecht studeerden, kijken terug op een halve eeuw leven en werk. Hoe is het hen persoonlijk vergaan?

De alumni:

- *Monseigneur Roland Philippe Bär*
- *Nobelprijswinnaar Nicolaas Bloembergen*
- *Historicus Hermann von der Dunk*
- *De dames Van Herten-Romme en Van Lanschot*

- *De broers Gerrit en Laurens Jansen*
- *Euro-ambtenaar Jan Janssen*
- *Dirk Jan van de Kaa (NWO)*
- *Oud staatssecretaris Els Veder-Smit*
- *Schrijversehtpaar Leo Vroman en Tineke Sanders*
- *Uitgever Pierre Vinken*
- *Ambassadeur Arnold Peter van Walsum*

'Zo, dit is de wereld.'

Utrechtse afgestudeerden over 50 jaar leven en werk. Alumni-portretten'

Uitgave Universiteit Utrecht. Verkoop en distributie Kwadraat Uitgevers Groep BV. 108 blz. Geïllustreerd. ISBN 90 6481 600 X. NUGI 642. November 1996. Prijs f 24,90.

Alumniportretten

naam _____

adres _____

postcode + woonplaats _____

Stuur mij het boek 'Zo, dit is de wereld' à f 24,90, exclusief verzendkosten.

Deze bon in een open envelop naar Kwadraat Uitgevers Groep BV, postbus 19024, 3501 DA Utrecht.

► Het boek is ook verkrijgbaar bij de betere boekhandel.

Bon

Illustrer is een gezamenlijke uitgave van de Universiteit Utrecht en de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds. In samenwerking met faculteiten en verenigingen, het Alumniplatform en de Stichting Utrechts Universiteitsblad. Illustrer verschijnt vier keer per jaar en wordt toegezonden aan afgestudeerden van de Universiteit Utrecht in een oplage van 60.000.

Hoofdredacteur: Twan Geurts

Redactie: Karin Beneken Kolmer, Noor van Haaren, Désirée Majoor, Onno Möller, Armand Heijnen
Redactie-advies: Niels Bruijtel, Kees van Dam, Roeland Dobbelaer, Lex Linssen, Marjan Slob

Redactie-raad: Jo Groebel, hoogleraar massacommunicatie; Willem Kardux, (voorzitter), secretaris Universiteit Utrecht; Joop Kessels, hoofd In- en Externe Betrekkingen; Joke Mat, redactie NRC-Handelsblad; Her van Oostendorp, Stichting Utrechts Universiteitsblad; Jules Stael, voorzitter Vereniging Utrechts Universiteitsfonds; Leon van de Zande, studievereniging Awater

Aan dit nummer werkten verder mee: Peter van de Beek, Xander Bronkhorst, M. Februari, Peter Giesen, Erik Hardeman, Armand Heijnen, Frank Jansen, Maaikje Meijer, Frans van Miegheem, Jan-Bart van Oppenraaij, Matthijs van de Schaft, Marjan Slob, Jan Vorstenbosch, Leo Vroman

Fotografie: Ralf Emmerich, Maarten Hartman, Ivar Pél, Stijn Rademaker, Aero Camera B.V.

Cartoon: Niels Bongers

Ontwerp en opmaak: Jeske van der Poel, Hans Lodewijkx visuele communicatie
Druk: Drukkerij Dijkman BV, Diemen

© Universiteit Utrecht.

Illustrer, periodiek voor alumni van de Universiteit Utrecht. Overname van artikelen is - onder bronvermelding - toegestaan.

ISSN:1383-4703

Voor toezending is gebruik gemaakt van alumni bestanden van:

Vereniging Utrechts Universiteitsfonds
Reünistenvereniging BITON
Reünistenvereniging SSR-NU
Reünistenvereniging Unitas S.R.
'lungit lunctus'

Reünistenvereniging USC

Reünistenvereniging UVSV/NVVSU

Reünistenvereniging Veritas

Faculteit Godgeleerdheid

Faculteit Letteren

Faculteit Natuur- en Sterrenkunde

Faculteit Rechtsgeleerdheid

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Faculteit Sociale Wetenschappen

Faculteit Scheikunde

Faculteit Wijsbegeerte

Faculteit Wiskunde en Informatica

A-Eskwadaat, Avirus, ESN, JVSU,

PHEPH, SIB, SAMS, SVKIU, John Tomes,

UGV, URIOS, UHSK, KNGMG, KNMG,

KNMVD, KNMP, NIBI

Redactie-adres:

Illustrer, postbus 80125,
3508 TC Utrecht,
(030) 2534073,
fax: (030) 2533685,
e-mail: k.beneken@bur.ruu.nl

Een kwartaalkeuze uit de persberichten van promoties, oraties, publicaties en personalia

Burnout

Hoge werkdruk en de kwaliteit van de contacten met patiënten zijn de voornaamste oorzaken van burnout bij hulpverleners. Ook het zich benadeeld voelen in de relatie met de organisatie speelt een grote rol. Dit blijkt uit het proefschrift 'Balancing give and take, an equity approach to burnout' van Dirk van Dierendonck. Hij evalueerde tevens een interventieprogramma dat de groepsleiders een handvat biedt om na te gaan of hun werksituatie wel

paste bij wat zij werkelijk wilden en bij wat hun kwaliteiten waren: "Door de hulpverleners te leren stil te staan bij hun huidige situatie, hen te leren verwachtingen en capaciteiten beter af te stemmen op de omgeving, vermindert het risico op burnout." Op 24 januari 1997 promoveerde Van Dierendonck aan de faculteit Sociale Wetenschappen (promotores: prof. dr. W.B. Schaufeli, prof. dr. Buunk (Rijksuniversiteit Groningen))

Rechters te passief

Rechters stellen zich te passief op bij het beoordelen van discriminatie in arbeidsverhoudingen. Ze gaan te soepel om met de rechtvaardiging die werkgevers aanvoeren voor ontslag of het niet in dienst nemen. Om de rechtzoekende voldoende bescherming te bieden, moet de rechter de werkgever meer aan de tand voelen. Ook lijken rechters nauwelijks doordrongen van het onderscheid tussen opzettelijke en indirecte discriminatie, waardoor ze een beschuldiging van discriminatie onterecht als een zware beschuldiging opvatten. Dit blijkt uit het proefschrift 'Bewijsrecht en discriminatie bij de arbeid' (ISBN 90-271-4552-0) van de jurist Marc Leenders. Hij pleit voor het oprichten van een nieuwe instantie die aan de kant van de rechtzoekende staat en namens deze kan procederen. Op 12 februari

1997 promoveerde Leenders aan de faculteit Rechten (promotores: prof. mr. M.C.B. Burkens, prof. mr. H.R.B.M. Kummeling).

Marc Leenders: De eiser helpen bij rechtzaken tegen discriminatie.

Passieven soms functioneel

Passieven zoals 'er werd gelachen' mogen volgens de meeste schrijfadvisoren niet, omdat ze een tekst vaag, moeilijk en stijfjes maken. Louise Cornelis laat in haar proefschrift 'Passive and perspective' zien dat de passiefconstructie door schrijvers heel functioneel ingezet kan worden om bepaalde effecten bij lezers te bereiken. "Het passief drukt namelijk uit dat je je niet identificeert met de handelende persoon. Zo zal het NRC eerder passieven gebruiken met Ajax als handelende persoon in de sportverslagen dan het Parool." Cornelis ontdekte ook een manier om passieven efficiënt te gebruiken in computerhandleidingen. Ze herschreef de handleidingen zo,

dat passieven gebruikt werden om de acties van de computer aan te duiden, en actieven voor de acties van de gebruiker, bijvoorbeeld: Als u op F7 drukt, wordt het document bewaard. Gebruikers bleken met zo'n handleiding sneller te kunnen werken, dan met een versie met evenveel passieven die op een andere manier waren ingezet. Met behulp van het onderzoek van Cornelis kunnen schrijvers en schrijfadvisoren beter uit de voeten met het passief. Op 26 februari promoveerde Cornelis aan de faculteit Letteren (promotor: prof. dr. mr. P.J. van den Hoven; co-promotor: dr. A. Verhagen).

Louise Cornelis: Actieve en passieve constructies afwisselen.

Hoogleraren

In het komende kwartaal houden de volgende hoogleraren hun afscheidscollege (Aula van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht om 16.00 uur):

Prof. dr. R.D. Schuiling, faculteit Aardwetenschappen, 6 mei

Prof. dr. A. Th. van 't Klooster, faculteit Diergeneeskunde, 29 mei

Prof. dr. W. Zwanenburg, faculteit Letteren, 20 juni

In het komende kwartaal houden de volgende hoogleraren hun oratie (Aula van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht om 16.15 uur, tenzij anders vermeld):

Prof. dr. R.N.W. Hauer en prof. dr. N.M. van Hemel, faculteit Geneeskunde, 8 april

Mw. prof. dr. D.M. Curtin, faculteit Rechten, 18 april om 17.30 uur

Prof. dr. J.J. Hox, faculteit Sociale Wetenschappen, 1 mei

Prof. dr. J.G.L. Thijssen, faculteit Sociale Wetenschappen, 13 mei

Mw. prof. dr. E. Mante-Meijer, faculteit Sociale Wetenschappen, 15 mei

Prof. dr. G.J.P. van Griensven, faculteit Sociale Wetenschappen, 21 mei

Prof. dr. P.R. Bär, faculteit Geneeskunde, 22 mei

Prof. dr. F.A. Beemer, faculteit Geneeskunde, 10 juni

Vrouw met de broek aan

Terwijl travestieten tegenwoordig de show stelen, zijn mannelijke vrouwen uit het zicht verdwenen. In de negentiende eeuw was dat anders en trokken 'mannelijke vrouwen' in velerlei gedaanten de

aandacht. De opvattingen over mannelijke vrouwen veranderden in die periode: van een tijdelijke overtreding van de orde werd mannelijk gedrag en uiterlijk van vrouwen tot een afwijkende, zieke identiteit die bovendien direct werd gerelateerd aan homoseksualiteit. Aan het eind van de negentiende eeuw kwam hierin geleidelijk verandering en werd mannelijkheid van vrouwen gezien als teken van emancipatie. 'De broek' raakte geaccepteerd. Aldus Geertje Mak in haar proefschrift 'Mannelijke vrouwen. Over grenzen van sekse in de negentiende eeuw' (ISBN: 90-5352-293-X). Op 17 januari 1997 promoveerde zij aan de faculteit Letteren (promotor: prof. dr. R. Braidotti; co-promotor: dr. M.J.H. Meijer).

Rouwbegeleiding

Mensen die hun partner verliezen door een sterfgeval kunnen gebaat zijn bij begeleiding door een lotgenoot die onder supervisie staat van een professionele hulpverlener. De nabestaande ziet een lotgenoot eerder als 'een van ons', een persoon die na enige tijd ook tot het sociale netwerk wordt gerekend. De begeleiding moet zich vooral richten op vermindering van eenzaamheid en minderwaardigheid. Dat stelt psycholoog Jos de Keijser in zijn proefschrift 'Sociale steun en professionele begeleiding bij rouw'. Tevens concludeert De Keijser dat

professionele hulp bij rouw lang niet altijd goed is. Op het moment dat een nabestaande begeleid wordt door een maatschappelijk werker doet de sociale omgeving vaak een stapje terug. De nabestaande merkt hoe steunend en plezierig dergelijke professionele hulp kan zijn en merkt dan het contrast met de aandacht die familie en vrienden bieden. Op 18 februari 1997 promoveerde De Keijser bij de faculteit Sociale Wetenschappen (promotor: prof. dr. J. van den Bout; co-promotor: dr. R.J. Kleber).

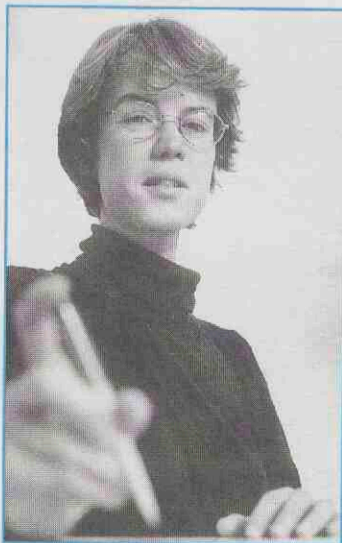
Startende bedrijven

Nieuwe ondernemers in Twente denken lang na over de start van een eigen bedrijf en besteden ook veel tijd aan een actieve voorbereiding. Elders zijn startende ondernemers wat minder bedachtzaam. Dat geldt vooral voor Amsterdammers. Dit blijkt uit onderzoek door de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de Universiteit Utrecht in samenwerking met drie Kamers van Koophandel.

Er blijken ook grote verschillen te zijn als het gaat om positieve of negatieve ervaringen. Amsterdams startende starters waren het minst negatief: meer dan eenderde zei absoluut geen tegenslagen te hebben gehad.

Hier staat tegenover dat ook veel Amsterdammers zeggen dat niets is meegevallen. Amsterdams startende starters hebben het relatief gemakkelijk bij het vinden van klanten en het verkrijgen van opdrachten, waarschijnlijk door de grote en gevarieerde afzetmarkt rond de hoofdstad. Twentse starters zijn zeer te spreken over de medewerking van de Kamer van Koophandel; Amsterdams startende starters waren dat veel minder.

Het rapport 'Het Jonge Bedrijven Panel: de start van het bedrijf' is voor f 12,50 te bestellen bij de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen: (030) 2531399.

Studentenkroeg België

"We hebben nooit een duidelijk plan voor dit café gehad", vertelt café-eigenaar Ronald de Koning (1957). "Bert en ik dachten; we gaan het schilderen en inrichten, doen de deuren open, en als er mensen komen is het goed." Over de naam begonnen Bert en Ronald pas tijdens het schilderen na te denken. "We kwamen op 'België' omdat het idee om een café te beginnen in een Antwerpse kroeg was geboren. Vanwege die naam vroegen veel klanten: 'Hebben jullie geen Belgisch bier?' Dat zijn we toen maar gaan impor-

teren, en dat is uit de klauwen gelopen. Inmiddels hebben we 196 soorten bier." Al snel bleek de horeca niets voor Bert. Ronald: "Hij dacht: 'Leuk, elke avond een feestje met bekenden aan de bar'. Maar in elke kroeg heb je probleemtipes, en daar ging hij zich op concentreren. Dat moet je niet doen, dan is de lol eraf. Nu heeft hij zijn bierhuis. Makkelijk hoor. Tien jaar geleden moest ik voor een fustje De Koninck naar Den Haag. Nu kan ik alles bij Bert bestellen." "Wij bestaan sinds 1984 en zijn nog

steeds de enige would-be Amsterdamse kroeg in Utrecht. Daar bedoel ik mee dat wij niet veel regeltjes stellen aan de mensen die hier komen. Het interesseert me niet of ze wel of geen petje op hebben. Trainingspakken, gymshoenen – ik vind het allemaal best. We letten niet op uiterlijkheden. Als iemand helemaal onder de tatoeages zit, denk ook ik wel: 'O god, wat komt er nou binnen'. Blijkt zo'n jongen hartstikke aardig te zijn. En gasten met hakenkruizen op hun jas vragen we gewoon of ze die jas uit willen trekken." De Koning denkt dat er in België veel studenten komen, want 'dit is een jongerenkroeg'. "Ons publiek blijft ongeveer even oud – al vind ik zelf natuurlijk dat ze steeds jonger

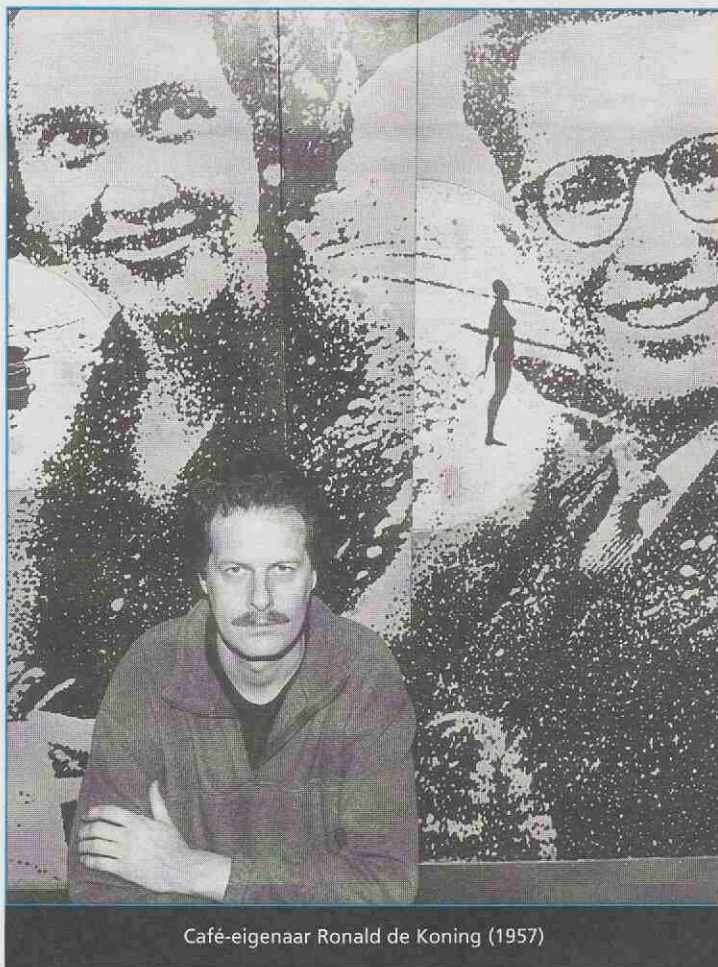
lijken. Als ik de eerstejaars van nu zie, denk ik: 'Kan nooit, bestaat niet'. Studenten hebben duidelijk minder geld te verteren dan vroeger. Op dit moment staan er wel weer redelijk wat studenten achter de bar." Samenwerken met andere kroegbazen gaat volgens De Koning moeizaam. "De meeste kroegbazen denken: 'Weer een vergadering, o nee'. Ik zou wel een ponton in de gracht willen neerleggen tijdens de bluesroute. Dat heeft pas uitstraling. Bovendien: een bandje in je kroeg neemt een paar vierkante meter in beslag en drukt dus de omzet. Maar zo'n ponton is te voortuitstrevend. De meeste kroegbazen zijn als de dood dat de buurman een biertje meer verkoopt." (MS)

De bibliotheek is onverbiddelijk

De heroïek van het lezen: niemand verricht zwaarder lichamelijk werk dan de eeuwige student in de bibliotheek. Met vergrootglazen, cilinderglazen, prismaglazen, met uitschuiflenzen en oogpleisters worstelt de ware lezer zich door de bladzijden en hij zal niet opgeven voordat de laatste bladzijde bevochten is. Het oprechte lezen is een martelgang, erger dan de Elfstedentocht, erger dan de Mont-Ventoux. Je ziet het op de foto's van Joyce: een verbeterde lezer, zwaarbewapend met een bril waarachter zijn linkeroog nauwelijks valt te ontwaren en met een vergrootglas in zijn rechterhand. Je ziet het op de foto's van Borges: een blinde bibliothecaris tussen planken met boeken, kasten vol boeken, gebouwen van boeken. Je ziet het op de foto's van Sartre. Het leven in de bibliotheek is een leven vol roekeloosheid en doodsvrachting. Jeanette Winterson beschrijft hoe in de grote bibliotheek van Alexandrië – om de boeken te bereiken die in de duizelingwekkende hoogten stonden uitgesteld – jongensslaafjes werden aangezocht met ledematen als draadjes en hersens als damp. Wilde iemand een boek lenen, dan werd er een jongen naar boven gestuurd om het te halen: 'Dat kon wel twee weken duren, en heel vaak viel de jongen dood van honger en uitputting weer naar beneden.' En hoe veel zwaarder was dan niet het lot van de lezers die zich, verscholen achter een berg ontelbare banden, een doortocht naar de vrijheid moesten lezen. Maar ophouden met lezen? 'Van het ophouden met lezen leidt een directe weg naar het handelen als het klassieke tegendeel ervan', schrijft Botho Strauss, en de echte lezer weet dat het ophouden met lezen een teken van zwakte is, een mislukking, een nederlaag. Bij het lezen vergeleken is het handelen kinderspel, niet meer dan een uitvlucht voor de gemakzuchtigen die terugschrikken voor de protheses en krammen en hulpstukken waarmee de lezer zich een weg baant door indices en catalogi. Ook mijn ogen worden, nadat mijn rechteroogspier het midden in een artikel over stukgoederenvervoer begaf, op hun plaats gehouden met stalen veertjes en vleugelmoeren. Maar de bibliotheek is onverbiddelijk. En wanneer de Utrechtse universiteitsraad besluit om voor 85 miljoen een nieuwe bibliotheek te bouwen in De Uithof, dan zal ik tot het einde van mijn dagen in Utrecht moeten blijven in het gezelschap van mijn twee jongensslaafjes met hun hersens als damp. Want ieder boek heeft het recht om gelezen te worden en iedere lezer heeft het recht om nooit meer op te houden. Dus zelfs al heeft de alumnus in ons de boeken voorgoed gesloten, de blinde geleerde die wij geworden zijn zal tot in alle eeuwigheid lezen, lezen...

M. Februari

De schrijver M. Februari voltooide in Utrecht de studies filosofie (1985), kunstgeschiedenis (1986) en rechten (1990) en werkt momenteel voor de Katholieke Universiteit Brabant aan een wijsgerige dissertatie.

Café-eigenaar Ronald de Koning (1957)

Illustrer 7

verschijnt op 21 juni 1997.

Reacties, suggesties en ingezonden mededelingen kunt u toezenden aan de redactie vóór 30 april 1997.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden mededelingen in te korten of te weigeren.

Adressen

Universiteit Utrecht Bestuursgebouw
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2533550 Fax: (030) 2533388

Vereniging Utrechts Universiteitsfonds
Bureau: Achter de Dom 20,
3512 JP Utrecht (030) 2538025

Coördinator alumnibinding

Mw. drs. D.T.M. Majoor, Heidelberglaan 8,
3584 CS Utrecht (030) 2534072
E-mail: d.majoor@bur.ruu.nl

Aardwetenschappen

Budapestlaan 4, 3584 CD Utrecht
Postbus 80021, 3508 TA Utrecht
(030) 2535050 Fax: (030) 2535030
E-mail: i.beekman@earth.ruu.nl

Biologie F.A.F.C. Wentgebouw

Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80088, 3508 TB Utrecht
(030) 2532276 Fax: (030) 2534526
E-mail: w.j.c.amesz@boev.biol.ruu.nl

Diergeneeskunde Androclusgebouw

Yalelaan 1, 3584 CL Utrecht
Postbus 80163, 3508 TD Utrecht
(030) 2534851 Fax: (030) 2537727

Farmacie F.A.F.C. Wentgebouw

Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80082, 3508 TB Utrecht
(030) 2537313/2532525 Fax: (030) 2513953
E-mail: h.m.dobbelaar@far.ruu.nl

Geneeskunde Stratenum

Universiteitsweg 100, 3584 CG Utrecht
Postbus 80030, 3508 TA Utrecht
(030) 2538888 Fax: (030) 2539025
E-mail: bureau@med.ruu.nl

Godgeleerdheid Willem C. van Unnikgebouw

Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 2531853 Fax: (030) 2533241
E-mail: theology@cc.ruu.nl

Letteren

Kromme Nieuwegracht 46, 3512 HJ Utrecht
(030) 2536105 Fax: (030) 2536083 E-mail
medewerkers: <achternaam>@ruu.nl

Natuur- en Sterrenkunde

Princetonplein 5, 3584 CC Utrecht
Postbus 80000, 3508 TA Utrecht
(030) 2533284 Fax: (030) 2539282
E-mail: facbureau@fys.ruu.nl

Rechtsgeleerdheid

Janskerkhof 3, 3512 BK Utrecht
(030) 2537018/2537017 Fax: (030) 2537300
E-mail medewerkers: <voorletters.voorvoegselsachternaam>@rgl.ruu.nl

Ruimtelijke Wetenschappen

Willem C. van Unnikgebouw
Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 2532044 Fax: (030) 2540604
E-mail: r.vanderlinden@frw.ruu.nl

Scheikunde F.A.F.C. Wentgebouw

Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80083, 3508 TB Utrecht
(030) 2533791/2533792 Fax: (030) 2533072
E-mail: bureau@chem.ruu.nl

Sociale Wetenschappen Centrumgebouw

Zuid, Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht
(030) 2534700 Fax: (030) 2531619
E-mail: bureau@fsw.ruu.nl

Wijsbegeerte Bestuursgebouw

Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2531831 Fax: (030) 2532816
E-mail: bureau@phil.ruu.nl

Wiskunde en Informatica

Budapestlaan 6, 3584 CD Utrecht
(030) 2531515/2533536 Fax: (030) 2518394
E-mail: hurk@math.ruu.nl

IVLOS Bestuursgebouw

Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2533400 Fax: (030) 2532741
E-mail: ivlos@ivlos.ruu.nl